

Ekonomické aspekty oddlužení fyzických osob s přihlédnutím ke způsobu vymáhání z pohledu veřejné správy

Ivana Michalovičová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana MICHALOVIČOVÁ**
Osobní číslo: **M10663**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Ekonomické aspekty oddlužení fyzických osob s přihlédnutím ke způsobu vymáhání z pohledu veřejné správy**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Proveďte literární rešerši informačních pramenů se zaměřením na problematiku týkající se úpadkového řízení.

II. Praktická část

- Proveďte analýzu oddlužení (osobních bankrotů) v ČR.
- Situaci na základě provedených kroků zhodnoťte a formulujte vhodná doporučení.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KOTOUČOVÁ, Jiřina et al. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1100 s. ISBN 978-80-7400-320-2.
Insolvenční zákon a předpisy související; Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 903 s. ISBN 978-80-7357-375-1.
KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL. Insolvenční právo. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3.
KUČERA, František. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): s judikaturou a souvisejícími předpisy. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 306 s. ISBN 978-80-7400-163-5.
MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický. 2. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011, 440 s. ISBN 978-80-7201-862-8.
RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 471 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Ředinová**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2013**

Ve Zlíně dne 15. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 19.5.2019

⁴ *čl. 60. § 121/2000 Sb. o právu autorském a právech souvisejících a právu užitkovém a o tudně některých zákona (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, § 66. Škola má*

(1) Autorem uměleckého díla může autor školního díla své dílo, ačli je poskytnuto jenom k využití ve škole, pokud není součástí učebního textu nebo učebního textu.

(2) Škola nebo školník či vzdělávací zařízení má oprávnění přetiskovat dílo, je-li jeho školní dílo z výjimek jim poskytnutých k využití díla, poskytnutou licencí jenom k využití ve škole, a přetiskovat dílo, které na vytvoření díla vynaložily a na čemž účinnou část do jejich skutečné výše, jenom se přetiskem k jeho užitku do vzdělávacího školního nebo školního či vzdělávacího učebního textu z díla školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem bakalářské práce je vymezení problematiky oddlužení jako jednoho ze způsobů řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka v České republice. Předkládaná práce se zabývá úpadkem fyzické osoby – nepodnikatele, včetně stručného vymezení příčin, které k němu nejčastěji vedou, a okolností, které jsou s tímto jevem spojeny. Další části bakalářské práce mají za cíl přiblížit nezbytné úkony směřující k soudnímu prohlášení úpadku, přiblíží insolvenční návrh a zmíní způsoby řešení úpadku s podrobnějším zaměřením na oddlužení. V praktické části je provedena analýza počtu insolvenčních návrhů i osobních bankrotů v České republice za posledních pět let. V závěru práce jsou uvedeny praktické informace, které mají sloužit jako doporučení pro dlužníky v oblasti oddlužení. Cílem bakalářské práce je zjistit růst či pokles insolvenčních návrhů a osobních bankrotů od platnosti současného insolvenčního zákona.

Klíčová slova: Oddlužení, Úpadek, Dlužník, Splátkový kalendář, Zpeněžení majetkové podstaty, Insolvency.

ABSTRACT

Subject of this thesis is to define the issue of debt relief as one way of resolving insolvency or impending insolvency of the debtor in the Czech Republic. The present work deals with the decline of natural persons - non-entrepreneurs, including a brief definition of the causes that lead to him frequently, and circumstances that are associated with this phenomenon. Other parts of the thesis aim to bring the steps necessary to a judicial declaration of bankruptcy, insolvency design approaches and mentions possible solutions with detailed focus on debt relief. In the practical part is an analysis of insolvency petitions and personal bankruptcies in the Czech Republic over the last five years. Finally there are the practical information to serve as a recommendation for borrowers in debt relief. The aim of this work is to determine the growth or decline of insolvency proposals and personal bankruptcies, the validity of the current Insolvency Act.

Keywords: Debt Relief, Bankruptcy, Debtor, Payment schedule, Convert property into money, Insolvency.

Chtěla bych touto cestou poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Haně Ředinové za odborné rady, ochotu a především čas, který mi věnovala během celého zpracování.

Dále bych chtěla poděkovat insolvenčnímu správci Ing. Josefu Nožičkovi, který mi poskytl cenné rady pro mou bakalářskou práci.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HISTORIE A SOUČASNOST INSOLVENČNÍ ÚPRAVY V ČESKÉ REPUBLICĚ	13
1.1 HISTORIE ÚPADKOVÉHO PRÁVA NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	13
1.2 NOVELA INSOLVENČNÍHO ZÁKONA	14
2 VYMEZENÍ POJMU ÚPADEK	15
2.1 FORMY ÚPADKU	15
2.1.1 Úpadek ve formě platební neschopnosti	16
2.1.2 Úpadek ve formě předlužení	17
2.1.3 Hrozící úpadek	17
2.2 INSOLVENČNÍ NÁVRH	18
2.2.1 Oznámení o zahájení insolvenčního řízení	18
2.2.2 Nejčastější vady insolvenčního návrhu	19
2.2.3 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení	20
2.2.4 Přihlášení pohledávek	21
2.2.5 Nakládání s majetkovou podstatou	22
2.2.6 Obsah majetkové podstaty	22
2.3 ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU	23
3 ODDLUŽENÍ	24
3.1 ZPŮSOBY PROVEDENÍ ODDLUŽENÍ	24
3.1.1 Oddlužení prodejem majetku	25
3.1.2 Oddlužení plněním splátkového kalendáře	26
3.1.3 Splnění oddlužení	28
3.1.4 Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení	28
3.2 PŘIHLAŠOVÁNÍ POHLEDÁVEK VĚŘITELŮ	29
3.3 PŘEZKUMNÉ JEDNÁNÍ	30
3.4 SCHŮZE VĚŘITELŮ	30
3.5 POVINNOSTI ÚČASTNÍKŮ INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ.....	31
3.5.1 Povinnosti insolvenčního správce	31
3.5.2 Povinnosti dlužníka	31
4 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A FINANČNÍ ÚŘAD	32
4.1 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	32
4.1.1 Organizační struktura	32
4.1.2 Působnost	33
4.2 OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	33
4.2.1 Organizační struktura	33
4.2.2 Okresní pracoviště	34
4.3 FINANČNÍ ÚŘADY	34
4.3.1 Činnosti finančního úřadu	35
4.4 DAŇOVÝ NEDOPLATEK	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36

5	VÝVOJ INSOLVENČNÍCH NÁVRHŮ	37
5.1	ANALÝZA POČTU DLUŽNICKÝCH A VĚRITELSKÝCH INSOLVENČNÍCH NÁVRHŮ ZA ROKY 2009 - 2012	38
6	VÝVOJ POČTU OSOBNÍCH BANKROTŮ.....	42
6.1	FINANČNÍ GRAMOTNOST.....	51
7	ZADLUŽENOST ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ.....	56
7.1	VÝVOJ ZADLUŽENOSTI ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ.....	58
8	VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ FINANČNÍM ÚŘADEM A ČESKOU SPRÁVOU SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	61
8.1	VYMÁHÁNÍ NEDOPLATKŮ POMOCÍ INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ U ČSSZ	61
8.2	VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ FINANČNÍM ÚŘADEM	62
8.2.1	Srážky ze mzdy	62
8.2.2	Mobiliární exekuce.....	62
8.2.3	Prodej nemovitostí	63
8.2.4	Vymáhání dlužných částek FÚ v praxi	64
9	ZHODNOCENÍ SITUACE A VHODNÁ DOPORUČENÍ	65
10	ZÁVĚR.....	67
	SEZNAM LITERATURY.....	69
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	73
	SEZNAM OBRÁZKŮ	74
	SEZNAM TABULEK.....	75
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Úpadkové, nebo chceme-li insolvenční právo v poslední době v České republice doznalo velkých změn. Asi tou nejvýznamnější změnou bylo nahrazení porevoluční právní úpravy úpadkového práva novým předpisem, jímž je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, ze dne 30. 3. 2006, jenž nabyl účinnosti od 1.1.2008. Uplynulo již pět let, což je snad dostatečně dlouhá doba na posouzení a rozebrání jeho obsahu. Insolvenční zákon (dále jen „IZ“) vnesl do našeho právního řádu velkou novinku, jíž se stalo řešení úpadku pomocí oddlužení.

V bakalářské práci se budu věnovat problematice zadlužování občanů v ČR a v souvislosti s tím nastínit problematiku oddlužování dle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

Ze statistických informací poslední doby víme, že oddlužení je zatím nejvyužívanějším nástrojem nového IZ. Není to jistě proto, že by to byl prostředek ideální, ale spíše proto, že přináší zcela nový způsob, kterým lze řešit nepodnikatelský úpadek. Fyzické osoby, běžní spotřebitelé se mohou snadno dostat do situace, kdy nejsou schopni plnit své závazky. Lze se oprávněně domnívat, a některé statistiky to přímo či nepřímo dokazují, že největší poptávka po úvěrech je mezi nízkou a středně příjmovými skupinami obyvatel. Jejich finanční rozpočet jim neumožňuje, v případě problémů se splácením, řešit situaci jinak než insolvenčním návrhem. Pokud se k tomu přidá neuspokojivá finanční gramotnost české společnosti, nelze se divit, že nastal boom tzv. spotřebitelských úpadků. Tyto úpadky byly i jednou z příčin připravovaného znění současného zákona 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který nahradil nevyhovující a zastaralý zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Při jeho vzniku byla věnována velká pozornost právě úpadku fyzických osob – nepodnikatelů a způsobům, jakým lze tuto situaci řešit. Praxe po krátkém čase ukázala, že snaha zákonodárců nebyla marná a mezi nepodnikateli je skutečně zájem řešit svoji těžkou finanční situaci pomocí insolvenčního zákona. Bohužel se často setkáváme i s tím, že je interpretován nepřesně, zavádějícím způsobem, či jsou uveřejňovány polopravdy nebo dokonce naprosto mylné informace. Samotný průběh insolvenčního řízení není nikterak jednoduchý a na dlužníka klade vysoké nároky, jako například popsat důvody, proč si myslí, že je v úpadku, musí předložit soupis svých dluhů, pohledávek a majetku, doložit výši svých příjmů v posledních 3 letech a rovněž příjmy společné. V první fázi insolvenčního řízení rozhodne soud, zda jsou splněny podmínky pro řešení majetkových problémů dlužníka tím, že rozhodne o úpadku. V druhé fázi následně

soud rozhodne o způsobu řešení úpadku. Oddlužení umožňuje řešit úpadek fyzických osob za předpokladu, že nejde o podnikatele (a ani o dluhy vzniklé z podnikatelské činnosti). Jedním z cílů institutu oddlužení je „hospodářské ozdravení“ dlužníka. Toto řešení má umožnit dlužníkovi nový start a současně uspokojit věřitele, kteří mají jistotu v tom, že od dlužníka získají své pohledávky v plné výši nebo alespoň částečné uhrazení svých pohledávek. Cílem bakalářské práce je popsat tzv. spotřebitelský úpadek, zmínit jeho příčiny a důsledky. Bude provedena analýza počtu insolvenčních návrhů i analýza osobních bankrotů. Na závěr budou formulována vhodná doporučení a rady.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE A SOUČASNOST INSOLVENČNÍ ÚPRAVY V ČESKÉ REPUBLICCE

Problémy s dluhy tady byly, jsou a budou. Když se zamyslím nad příčinami a důsledkem zadlužení fyzických osob, zcela se ztotožním s názorem profesora Milana Zeleného (2011), který ve svém článku uvedl, že „v každém procesu zadlužení figurují vždy dvě strany. Vždy existuje ten, kdo půjčuje (za účelem) zadlužení a ten kdo se zadlužuje. Problém institučního i osobního zadlužování trápí lidstvo již od doby, kdy Ježíš musel vyhnat směnárníky z chrámu a zpřevracet bankéřům lavice (tzv. banca rota, bankrot)“. Dále profesor dodal: „Byl jsem překvapen, když jsem se letos v ČR setkal s plošnou kampaní bank za zvýšením obecné zadluženosti. Osobní půjčku můžete dostat zdarma po telefonu, bez „zbytečného“ papírování, bez účtu v bance, bez ručitele, bez důkazu jak příjmu, tak jiného zadlužení, se sliby jako „vrátíme Vám polovinu úroků“, atd. Opakuje se zde vše to, co vedlo k finanční krizi v USA, navíc s ústavně legalizovanou institucí „drobného tisku“, který je tak drobný, že je nečitelný a tak pokřivený, že je nepochopitelný. Přitom malé a střední podniky potřebné půjčky nedostanou.“ (Zelený, 2011). Dále se zamýšlí nad tím, proč banky kupují nekvalitní dluhopisy, participují na rizikových spekulacích a nabízejí osobní půjčky na úkor financování podnikatelské činnosti, která by zvýšila hospodářský výkon země. Odpověď lze hledat opět v politické sféře: bankroty států, bank, velkých podniků a jednotlivců budou sanovány politickým rozhodnutím na státní i celoevropské úrovni.

„Otázka dluhů a zadlužení tedy není jen problémem těch, kteří si půjčují, ale také a hlavně těch, kteří se půjčováním živí, jsou na dlužích závislí a ze zadlužení druhých žijí. Majetkové rozdíly ve společnosti se prohlubují. Cílené zadlužování méně majetných skupin jim umožňuje utrácet, jako kdyby na tom byly lépe, než ve skutečnosti jsou. Nikdy si nesmíme „zvyknout“ na osobní zadluženost, na státní dluhy a rozpočtové schodky; bez ohledu na stranickou příslušnost. Žítí v dluhu není životem, ale trestem. Jak říkal T. Baťa: „Splácení dluhů je tou nejlepší investicí“ (Zelený, 2011).

1.1 Historie úpadkového práva na území České republiky

Kozák a spol. (2008) uvádí, že nejdůležitějším nástrojem pro každou zemi s tržní ekonomikou je svobodná soutěž podnikatelských subjektů. Pojem „vyrovnání“, užitý

v názvu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, byl v českých zemích zaveden již zákonem č. 64/1931 Sb. z. a n. a nahradil dříve užívaný termín „narovnání“.

Úpadkové právo podle Kozáka a spol. (2008) má na našem území poměrně dlouhou tradici. První snahy o vytvoření samostatného konkursního řádu bychom mohli datovat asi do poloviny třicátých let 18. století. Další vývoj českého úpadkového práva byl násilně přerušen v roce 1951, kdy byl zákon z roku 1931 nahrazen Občanským soudním řádem č. 142/1950 Sb. K opětovnému zavedení konkursního a vyrovnacího řízení došlo v českých zemích až po více než čtyřiceti letech zákonem ze dne č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Dnes již platí zákon pod číslem „182/2006 Sb. ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) s účinností ode dne 1. ledna 2008, který nahradil zákon č. 328/1991 Sb. ze dne 11. července 1991 o konkursu a vyrovnání.“ (Kučera, 2009, s. V.)

1.2 Novela insolvenčního zákona

Kučera (2009) uvádí, že s novým Insolvenčním zákonem č. 182/2006 Sb. byla spojena mnohá očekávání zejména ze strany dlužníků, jimž (či alespoň některým z nich) se zavedením do té doby neznámých pojmů jako reorganizace a oddlužení, nabídlo poměrně perspektivní řešení jejich nepříznivé majetkové situace.

Novela vládního návrhu č. 604/0 byla přijata 25.1.2012. Novela reaguje na rozmáhající se praxi podávání návrhů na zahájení insolvenčního řízení, a to ze strany věřitelů, kteří se svým podáním snaží dotčeného soutěžícího vyloučit z dalšího konkurenčního boje v daném podnikatelském prostředí. Cílem takto účelně podávaných insolvenčních návrhů je zejména poškodit jiného soutěžícího na pověsti, na důvěryhodnosti, na možnosti ucházet se o veřejné zakázky, na možnosti získání úvěru, apod. Vše se tak děje s domněním toho, že samotný fakt zahájení insolvenčního řízení (bez ohledu na to, zda bude rozhodnuto o úpadku či nikoliv) stačí dotčený subjekt zdiskreditovat a znejistit jeho postavení především v očích smluvních partnerů a veřejnosti. Praxe jednoznačně ukázala, že informace o pouhém zahájení insolvenčního řízení je ze strany veřejnosti automaticky vnímána tak, že daný subjekt se nachází ve finančních problémech (tj. v úpadku). Daný subjekt („dlužník“) pak přestává být relevantní partner v dalších obchodních vztazích se všemi důsledky pro chod jeho podniku. (Poslanecká sněmovna parlamentu České Republiky, 2013).

V další kapitole bude definován pojem úpadek, co si lze pod tímto pojmem představit, jaké jsou jeho formy a způsoby řešení úpadku.

2 VYMEZENÍ POJMU ÚPADEK

Vymezením pojmu úpadek a hrozící úpadek se věnuje § 1 IZ, který řeší úpadek a hrozící úpadek tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným (osoba dotčená – osoba, které se dlužníkův úpadek týká) dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu uspokojení dlužníkových věřitelů. (Zákony II., 2012).

Insolvenční řízení je jednotné pro všechny typy řešení úpadku, tzn. zahajuje se insolvenčním návrhem, kde je zkoumána podmínka úpadku, případně hrozícího úpadku. V případě, že soud zjistí, že dlužník je v úpadku, případně, že mu úpadek hrozí, vydá insolvenční soud rozhodnutí o úpadku. Většinou soud spojí s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

2.1 Formy úpadku

Insolvenční zákon rozlišuje dvě základní formy úpadku – platební neschopnost a předlužení. Dle Kozáka a spol. (2008) jde o úpadek, jestliže dlužník má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Pro lepší názornost je možno uvést ještě další podmínky nutné k definování úpadku: dlužník musí mít více věřitelů, minimálně dva (jediný věřitel se může totiž domáhat uspokojení své pohledávky exekuční cestou). Pohledávky alespoň dvou věřitelů musí být splatné, nelze požadovat prohlášení konkursu pro nesplatnou pohledávku, na niž byl např. uzavřen splátkový kalendář a splatná není ani její část. Podstatná není ani výše pohledávek ani právní důvod jejich vzniku. Není nutné, aby pohledávky byly již pravomocně věřiteli přiznány nebo opatřeny jiným exekučním titulem. Dlužník není schopen platit, když nemá dostatek pohotových peněžních prostředků k úhradě svých splatných dluhů. Platební neschopnost musí trvat po delší dobu, v praxi jde zhruba o tři měsíce. Pro posouzení úpadku je nepodstatné, je-li prvotní, nebo druhotná. Druhotná platební neschopnost představuje situaci, kdy dlužník není schopen dostát svým závazkům z důvodu insolvence svých odběratelů. Druhotná platební neschopnost poskytuje více možností vymáhání pohledávek, například pomocí náhradního plnění (např. ve formě zboží, služeb, vybavení atd.). Dlužník neprokazuje platební schopnost ani v případě, kdy jen částečně zaplatí své pohledávky nebo platí pouze jedné skupině věřitelů. Věřitel nemusí dlužníka opětovně upomínat nebo mu poskytovat další dodatečnou lhůtu. Je nutno brát v úvahu i míru intenzity úpadku, o který zřejmě nepůjde, když se jinak řádně a včas platící dlužník

mimořádně a ojediněle ocitne ve zpoždění s platbami. Nelze však zaměřovat neschopnost platit za neochotu dlužníka platit.

2.1.1 Úpadek ve formě platební neschopnosti

Dlužník je v platební neschopnosti, když splní následující podmínky, a to existence více věřitelů (nejméně dvou), prodlení dlužníka s placením peněžitých závazků po dobu delší 30 dnů a neschopnosti dlužníka tyto závazky plnit. „Další podmínkou, kterou představuje stanovení pevné třicetidenní lhůty pro prodlení dlužníka, tak oproti stávající právní úpravě, která používá namísto toho termín „po delší dobu“, který byl soudní praxí vykládán jako doba nejméně tří měsíců, tak dochází nejen ke zpřesnění lhůty, ale i k jejímu výraznému zkrácení.“ (Lanský a Bartůňková, 2008).

„Poslední podmínku, kterou je neschopnost dlužníka plnit své peněžité závazky, je nutno posuzovat vždy objektivně. To znamená, že nelze bez dalšího konstatovat úpadek dlužníka, pokud dlužník přestože má dostatek disponibilních peněz, neplní své splatné závazky např. jen z důvodu, že prostě nechce. Pro usnadnění pozice věřitele o závěru objektivní schopnosti či neschopnosti dlužníka plnit své splatné závazky, tak zákon nově stanoví vyvratitelné právní domněnky. Podle dále uvedených domněnek se tak má za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo nesplnil povinnost předložit seznamy majetku, závazků a zaměstnanců. Důkazní břemeno se v insolvenčním návrhu podaném věřitelem omezuje na výše uvedené domněnky, které byly splněny. Případnou schopnost plnit své závazky by pak musel prokazovat dlužník. Pro úplnost uvádím, že nenaplnění některé z domněnek v žádném případě neznamená, že by věřitel nemohl podat insolvenční návrh z důvodu platební neschopnosti dlužníka. V takovém případě by ovšem musel nejen tvrdit, ale i prokazovat, že dlužník objektivně není schopen plnit své peněžité závazky. S ohledem na shora uvedené by tak měl mít věřitel nejsnazší pozici při prodlení dlužníka s placením nejméně dvou peněžitých závazků dvěma různým věřitelům delším tří měsíců.“ (Lanský a Bartůňková, 2008).

2.1.2 Úpadek ve formě předlužení

Kozák, Budín, Pachtl (2008) popisují druhou možnost úpadku dlužníka, a to předlužení. Tato forma úpadku dopadá pouze na podnikatele, bez ohledu na to, zda jde o fyzickou či právnickou osobu. I tady musí být zachována podmínka mnohosti věřitelů. Druhou podmínkou je, že souhrn závazků dlužníka převyšuje jeho majetek. Oproti právní úpravě zákona o konkursu a vyrovnání tak není rozhodná výše splatných závazků dlužníka, ale výše všech jeho závazků. Při hodnocení výše dlužníkovy majetku bude zohledňována také jeho další správa, případně další provozování jeho podniku. V praxi je ale zcela běžné, že z důvodu úpadku dlužníka ve formě předlužení jsou podávány insolvenční návrhy v podstatě jen samotnými dlužníky. Věřitelé mají jeden veliký problém, a to získat objektivní informace o celkovém stavu majetku dlužníka, stejně jako i údaje z dlužníkovy účetnictví. Pokud i přesto podá insolvenční návrh věřitel, nebude úspěšný ani tehdy, potvrdí-li dlužník, že se nachází pouze v druhotné platební neschopnosti a lze tedy předpokládat, že ji odvrátí do tří měsíců po splatnosti jeho peněžitých závazků. Podmínky úpadku ve formě předlužení lze shrnout následovně:

- mnohost věřitelů – u níž lze zcela odkázat na komentář k mnohosti věřitelů. Je nutno jen zdůraznit, že i na pojetí mnohosti věřitelů ve vztahu k předlužení se vztahuje otázka vzniku mnohosti věřitelů postoupením části pohledávky jediným věřitelem. Jakmile tedy dlužník zjistí, že došlo k rozdělení pohledávky vůči jemu a tím i k naplnění mnohosti věřitelů jako podmínky pro závěr o jeho úpadku, je povinen podat neprodleně vlastní insolvenční návrh (v praxi se může stát, že soud takovéto rozdělení pohledávek mezi více věřitelů zamítne z důvodu účelového vytváření mnohočetnosti věřitelů).
- souhrn závazků převyšuje hodnotu majetku – pro zjištění předlužení insolvenční zákon oproti zavedené praxi tedy hodnotí výše všech, nikoliv jen splatných závazků. Při hodnocení výše majetku dlužníka bude zohledňována jeho správa, případně další provozování jeho podniku. Přitom bude nutno zohlednit i to, zda bude dlužník moci ve správě majetku nebo provozu podniku pokračovat.

2.1.3 Hrozící úpadek

Návrh na zahájení insolvenčního řízení z důvodu hrozícího úpadku je oprávněn podat pouze dlužník. Hrozící úpadek lze charakterizovat takto: „o hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně

a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků“. (Kozák a kol. 2008, s. 5). Posouzení co nebo kolik se myslí podstatnou částí a bude odviset vždy od konkrétního případu. Pokud byl soudem shledán úpadek, jako další krok bude následovat rozhodnutí o úpadku.

2.2 Insolvenční návrh

„V § 103 a násl. IZ jsou popsány v obecné rovině náležitosti insolvenčního návrhu. Lze konstatovat, že ustanovení IZ upravují náležitosti návrhu mnohem podrobněji než předchozí právní úprava v § 4 odst. 2 a 3 ZKV.“ (Kozák, Budín, Pachel, 2008, s. 57).

2.2.1 Oznámení o zahájení insolvenčního řízení

Insolvenční řízení je soudní řízení, kde se řeší dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. V první fázi řízení rozhodne příslušný krajský soud, jsou-li splněny podmínky pro řešení majetkových problémů dlužníka tím, že rozhodne o úpadku. V druhé fázi následně soud rozhodne o způsobu řešení úpadku. Návrh na zahájení insolvenčního řízení může podat jak věřitel, tak i samotný dlužník. Obsahově se náležitosti insolvenčního návrhu odlišují právě v závislosti na tom, zda návrh podal věřitel či dlužník. Věřitel je navíc ještě povinen spolu s návrhem zároveň přihlásit svoje pohledávky či pohledávku. Přihlášku pohledávky lze podat jen na formuláři, jehož podobu a náležitosti stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou, nesmí být zpoplatněna a musí být veřejně dostupná na internetových stránkách. Je třeba mít na paměti, že v případě, že insolvenční návrh neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo je nesrozumitelný či neurčitý, insolvenční soud takový návrh odmítne, aniž by navrhovatele vyzval k jeho opravě nebo doplnění. Tímto se klade důraz na řádnost a úplnost návrhu od samého počátku. Uvedené neplatí v případě, pokud jde o požadované přílohy k návrhu. V tomto případě insolvenční soud určí navrhovateli lhůtu k doplnění. „Prvním požadavkem, bez něhož se k návrhu vůbec nepřihlíží, je opatření návrhu úředně ověřeným podpisem, případně zaručeným elektronickým podpisem navrhovatele dle § 97 odst. 2 IZ. Dále kromě obecných náležitostí každého podání u soudu stanoví pro insolvenční návrh § 103 odst. 1 a 2 IZ náležitosti zvláštní, mezi které patří označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka, uvedení rozhodujících skutečností, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, skutečností, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh, a není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník, také označení důkazů, kterých se insolvenční navrhovatel

dovolává. Z návrhu musí být patrné, čeho se jím insolvenční navrhovatel domáhá. Navrhovatel – věřitel je povinen v insolvenčním návrhu doložit, že on sám má za dlužníkem splatnou pohledávku, a kromě náležitostí samotného návrhu mu zákon předepisuje připojit k insolventnímu návrhu svou přihlášku pohledávky. Dlužník – navrhovatel je povinen připojit ke svému insolvenčnímu návrhu povinné seznamy majetku, závazků a zaměstnanců. Náležitosti podané přihlášky stanoví § 174 a následujícího IZ a náležitosti povinných seznamů stanoví podrobně § 104 IZ “ (Dörfl, 2012, s. 1).

Pro lepší názornost je dobré si náležitosti insolvenčního návrhu shrnout do několika bodů. Tyto kroky popisují autoři Kozák, Budín, Pachel (2008, s.58) ve své knize následovně:

- označení insolvenčního soudu, kterému je určen
- označení insolvenčního navrhovatele,
- označení dlužníka (je-li odlišný od osoby navrhovatele),
- rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka,
- skutečnosti, ze kterých vyplývá oprávnění insolvenční návrh podat, není-li insolvenčním navrhovatelem dlužník,
- označeny důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává,
- datum a úředně ověřený podpis navrhovatele,
- je-li insolvenčním navrhovatelem věřitel dlužníka musí k insolventnímu návrhu předložit také přihlášku své pohledávky,
- nedostatky insolvenčního návrhu se neodstraňují, insolvenční soud v takovém případě insolvenční návrh automaticky odmítá.

2.2.2 Nejčastější vady insolvenčního návrhu

Nejčastější vady insolvenčního návrhu rozdělil Dörfl v Konkursních novinách (2012) na dva hlavní okruhy, a to vady samotného insolvenčního návrhu a nedostatky v povinných přílohách insolvenčního návrhu. Zákonná sankce za podání insolvenčního návrhu, jemuž některá ze stanovených náležitostí chybí, spočívá dle § 128 IZ v odmítnutí insolvenčního návrhu soudem, pokud pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení, ke kterému soud přistoupí neprodleně (nejpozději do 7 dnů, což je však lhůta pořádková). Navrhovatele (bez ohledu na to, zda je jím dlužník nebo věřitel) soud k odstranění vad návrhu nevyzývá, jako je tomu například v civilním řízení. V případě podání insolvenčního návrhu bez povinných příloh má insolvenční soud povinnost navrhovatele vyzvat k jejich doplnění a pro

odstranění vad příloh mu poskytne lhůtu nejdéle 7 dnů. V případě neodstranění vad příloh navrhovatelem přistoupí insolvenční soud k odmítnutí návrhu stejně, jako v případě vad samotného insolvenčního návrhu. V současné době je převládajícím důvodem odmítnutí insolvenčního návrhu neuvedení rozhodných skutečností o úpadku dlužníka nebo nedostatečné označení majetku a závazků v povinných seznamech předkládaných navrhovatelem – dlužníkem. Skutkové vyličení skutečností osvědčující úpadek dlužníka nesmí postrádat údaje o tom, že dlužník má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a že tyto závazky není schopen plnit. Dlužník může podat návrh i v případě svého hrozícího úpadku, tedy lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Soudní praxe se sjednotila na požadavku řádného označení věřitelů dlužníka, ale také na označení jejich pohledávek za dlužníkem. Navrhovatel (nejedná-li se o dlužníka) proto označí a doloží svoji pohledávku a označí pohledávky v návrhu označených věřitelů. Identifikace pohledávek nesmí postrádat uvedení jejich důvodu, výše a splatnosti. Nepostačuje přitom v insolvenčním návrhu uvést odkaz na podrobnosti o pohledávce v připojených listinách, protože tvrzení obsažené v insolvenčním návrhu musí umožnit soudu přijmout závěr o splnění podmínek pro zjištění úpadku dlužníka. Důvod pohledávky je třeba popsat určitým a nezaměnitelným způsobem, a to i v případě, že se jedná o pohledávku priznanou soudním rozhodnutím nebo jiným exekučním titulem, a pozornost je třeba věnovat i uvedení data splatnosti pohledávky. V tomto případě se totiž nejedná o formalitu, jak by se mohlo zdát na první pohled. Uvedením data splatnosti pohledávky navrhovatel tvrdí skutkovou okolnost vztahující se k úpadku dlužníka, totiž to, že dlužník má peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů a že je není schopen plnit. Mezi nejčastější vady příloh insolvenčního návrhu, které vedou k rozhodnutí soudu o odmítnutí návrhu, také patří neúplné seznamy majetku dlužníka a jeho závazků nebo chybějící výslovné prohlášení dlužníka o tom, že jím předložené seznamy jsou správné a úplné. V seznamu majetku navrhovatel – dlužník často opomene označit své pohledávky za třetími osobami, a rovněž řádně označit tyto své dlužníky, důvod pohledávky a údaje o jejich dobytosti. V seznamu závazků nejčastěji chybí vymezení těchto závazků jejich výší, důvodem, nebo řádným označením osoby, vůči které dlužník tyto závazky má.

2.2.3 Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy insolvenční návrh je doručen věcně příslušnému soudu. Insolvenční soud je ze zákona povinen vydat a zveřejnit vyhlášku o zahájení

insolvenčního řízení do 2 hodin poté, kdy byl insolvenční návrh soudu doručen. V některých případech do dvou hodin po zahájení pracovní doby soudem. V okamžiku zveřejnění vyhlášky je zahájeno insolvenční řízení a od této chvíle např. nemohou být pohledávky týkající se majetkové podstaty uplatněny žalobou nebo nelze provést exekuci nebo výkon rozhodnutí (např. nařízená dražba). Dlužník je částečně omezen v možnosti nakládat s majetkovou podstatou či s majetkem, který do ní může náležet. Uspokojit se ze zajištění lze jen za podmínek určených IZ. Zveřejněním vyhlášky ovšem není rozhodnuto o úpadku a insolvenční návrh může být později soudem odmítnut nebo i zamítnut. Častým jevem v našem soudnictví je opakované a bezdůvodné podávání návrhů ze strany dlužníka. Toto upravuje IZ v odpovědnosti insolvenčního navrhovatele za podání nedůvodného či jen s formálními vadami zatíženého návrhu na zahájení insolvenčního řízení. Podle IZ uvedeného v Zákonech 2012 (2012) má soud povinnost ihned vyrozumět níže uvedené instituce o zahájení insolvenčního řízení:

- a) finanční úřad
- b) celní úřad
- c) úřad práce
- d) příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení
- e) obecný soud dlužníka
- f) soud, správce daně, soudního exekutora nebo jiný orgán, u kterého podle údajů obsažených v insolvenčním návrhu a listinách k němu připojených probíhá řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka,
- g) Českou národní banku, je-li dlužník účastníkem platebního systému uvedeného v seznamu České národní banky podle zákona upravujícího platební styk, nebo účastníkem vypořádacího systému podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu.

2.2.4 Přihlášení pohledávek

Věřitelé mohou uplatnit své nároky přihláškou již od zahájení insolvenčního řízení, respektive od vydání vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení. Pokud je navrhovatel odlišný od dlužníka musí podat spolu s návrhem na zahájení insolvenčního řízení také přihlášku pohledávky. Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a na takto uplatněné

pohledávky v insolvenčním řízení není brán zřetel. „V případě, že soud v rozhodnutí o úpadku nestanoví způsob řešení úpadkové situace, potom lhůta k uplatnění nároků nesmí být kratší 30 dnů a delší dvou měsíců. Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o jeho řešení formou oddlužení, potom lhůta k přihlášení pohledávek bude činit 30 dnů.“ (Kozák, Budín, Pachel, 2008, s. 62, 63).

2.2.5 Nakládání s majetkovou podstatou

„Od okamžiku zveřejnění vyhlášky insolvenčního soudu o zahájení insolvenčního řízení bude dlužník omezen při nakládání s majetkem, který je v jeho vlastnictví, nebo s majetkem, který by mohl náležet do případné majetkové podstaty (§ 111 IZ). Dlužník by od tohoto okamžiku neměl činit úkony, které by:

A. v podstatné míře změnil:

1. skladbu majetku, nebo
2. využití majetku, nebo
3. určení majetku.

B. způsobily „nikoliv zanedbatelné“ zmenšení majetku.

Ustanovení IZ nezapovídají dlužníkovi činit úkony, které by vedly ke zvýšení hodnoty, nebo rozšíření jeho majetku. Dlužník samozřejmě není omezen v běžných úkonech jako např: při provozu podniku, při činnostech odvracející hrozící škodu, při plnění vyživovací povinnosti nebo plnění procesních sankcí nebo při plnění úkonů podle zvláštních předpisů (např. § 6 odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti)“. (Kozák, Budín, Pachel, 2008, s. 63).

2.2.6 Obsah majetkové podstaty

Dle § 392 odst.3, se uvádí, „ že osoby ochotné zavázat se při povolení oddlužení jako spoludlužníci nebo ručitelé dlužníka, musí návrh spolupodepsat. Dále musí návrh podepsat i dlužníkův manžel a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí. To neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníka manžela. Všechny podpisy musí být úředně ověřeny.“ (judikát VS ze dne 4.4.2008, sp.zn. KSUL 46 INS 346/2008, 1 VSPH 0/2008-A SJ 102/2008). (Kučera, 2009, str. 221). Majetkovou podstatou podle Kozáka a kol. (2008) tvoří zejména peněžité prostředky, věci movité a nemovité, podnik, soubor

věcí, vkladní knížky, akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry, obchodní podíl, dlužníkovi peněžité i nepeněžité pohledávky, dlužníková mzda nebo plat, důchod, nemocenská nebo peněžité pomoc v mateřství atd.

2.3 Způsob řešení úpadku

Je-li v první fázi insolvenčního řízení rozhodnuto o úpadku dlužníka, musí být též rozhodnuto, jakým způsobem bude úpadek řešen. Existuje několik způsobů řešení úpadku. Velkou výhodou nového IZ č. 182/2006 Sb. oproti předešlému zákonu o konkursu a vyrovnání je to, že rozšiřuje možnosti řešení úpadku dlužníka. „Dle § 4 IZ způsobem řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka v insolvenčním řízení se rozumí:

- a) konkurs
- b) reorganizace
- c) oddlužení a
- d) zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.“ (Zákony, 2012).

Jak již bylo zmíněno, IZ oproti předešlému zákonu o konkursu a vyrovnání rozšiřuje možnosti řešení úpadku dlužníka. I nadále je jedním z možných řešení úpadku konkurs, dlužníci-podnikatelé v úpadku, příp. jejich věřitelé mohou využít reorganizaci a dlužníci-nepodnikatelé oddlužení. IZ tak dává na výběr, která z možných variant řešení úpadku bude pro konkrétního dlužníka vhodná, přičemž počítá nejen s likvidačními postupy, ale rovněž s prvkem sanačním. Výběr vhodného způsobu řešení dlužníkového úpadku přitom je vždy motivován co největší mírou uspokojení věřitelů.

Dlužník, který není podnikatelem, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo hrozící úpadek řešil oddlužením, proto následující kapitola bude zaměřena na institut oddlužení, jakožto způsob vhodný pro dlužníky - fyzické osoby.

3 ODDLUŽENÍ

Oddlužení (tzv. osobní bankrot) je způsob řešení úpadku (MS, 2013a), kdy jsou dlužníkovy dluhy sjednoceny, zajištění věřitelé jsou uspokojeni zcela, nezajištění do jimi schválené výše a zbytek dluhů může být dlužníkovi odpuštěn. Oddlužení spíše preferuje sociální účel před ekonomickým, má umožnit dlužníkovy „nový start“ a motivovat ho k aktivnímu zapojení do umořování svého dluhu vůči věřiteli.

Dlužník, který není podnikatelem a ani nemá dluhy vzniklé z podnikatelské činnosti, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo hrozící úpadek, byl řešen oddlužením. Ovšem rozhodnutí o způsobu oddlužení je čistě a jen na soudu. Návrh na povolení oddlužení podává vždy a jen dlužník sám současně s insolvenčním návrhem. Návrh na povolení oddlužení tedy nemůže za dlužníka podat nikdo jiný.

Návrh na povolení oddlužení musí obsahovat:

- označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat
- údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky
- návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší

K návrhu na povolení oddlužení musí dlužník připojit:

- seznam majetku a seznam závazků
- listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužené obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky (MS, 2013a). (Poznámka autora - v praxi nereálné a jen málokterý věřitel by se dobrovolně spokojil s plněním 30 % a níže).

3.1 Způsoby provedení oddlužení

Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře. Dle Kučery (2009) je možná a v praxi i velmi častá kombinace obou forem oddlužení. I když zákon předpokládá, že oddlužení bude probíhat zásadně jednou ze dvou dlužníkem nabízených forem, je možné kombinovat obě formy oddlužení. Formy oddlužení jsou zkombinovány tak, že rozhodnutím o schválení oddlužení budou postiženy jak příjmy dlužníka v následujících pěti letech (oddlužení plněním splátkového kalendáře),

tak majetek náležející dlužníku v době rozhodnutí o schválení oddlužení (oddlužení zpeněžením majetkové podstaty). Podstatné je, že i tak půjde o řešení, jež dlužníku nabízí možnost vybřednout z úpadkové situace lépe než při prohlášení konkursu na jeho majetek. Nezajištění věřitelé mají možnost se i k takovému řešení vyslovit při rozhodování o způsobu oddlužení hlasováním na schůzi i za tím účelem svolané.

3.1.1 Oddlužení prodejem majetku

Jedním ze způsobů provedení oddlužení je zpeněžení majetkové podstaty. Pokud se věřitelé rozhodnou na způsobu oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, je do majetku dlužníka zahrnut pouze ten majetek, který dlužník vlastnil v době, kdy bylo rozhodnutím soudu schváleno oddlužení. Dle Kozáka a kol. (2008) majetkovou podstatu tvoří peněžní prostředky, věci movité i nemovité, podnik, vkladní knížky, vkladní listiny, obchodní podíl, šeky nebo jiné cenné papíry, dlužníkovy pohledávky, mzda nebo plat nebo jeho pracovní odměna (např. důchod, nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství...atd.) a další práva a jiné majetkové hodnoty. Patří zde i majetek, který patří do společného jmění.

Do majetkové podstaty nepatří (2008) majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Zejména jde o věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny, nebo k plnění svých pracovních úkolů (např. běžné oděvy, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten, zdravotnické potřeby, hotové peníze do částky 1 000 Kč).

Dlužník musí nezajištěným věřitelům garantovat, že jim v průběhu oddlužení uhradí alespoň 30 % jejich přihlášených pohledávek a to v případě obou způsobů oddlužení, tzn. jak v případě prodeje majetku, tak i v průběhu splátkového kalendáře.

Berger (2012) v článku uvádí, že je určen insolvenční správce, který má jako jediný dispoziční oprávnění k majetku podléhajícímu zpeněžení v oddlužení. Zpeněžovat majetkovou podstatu lze dle § 286 odst. 1 IZ třemi způsoby:

- a) veřejnou dražbou dle zákona 26/2000 Sb. (o veřejných dražbách)
- b) prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí (soudní dražba)
- c) prodejem majetku mimo dražbu

IZ uvádí ve svém výčtu jako první způsob zpeněžování majetkové podstaty veřejnou dražbu (zákon č. 26/2000 Sb.) Tuto formu lze považovat za nejtransparentnější způsob

zpeněžování. Jako až poslední varianta zpeněžování by měl být prodej mimo dražbu. Tento způsob může samozřejmě být v mnoha případech velmi kontroverzním především z toho důvodu, že se nemusí tímto způsobem zpeněžování podařit dosáhnout takové prodejní ceny jako v případě dražeb. Na druhou stranu je tento způsob zpeněžování v některých případech naprosto nezbytný. Především v situacích, kdy se zpeněžuje majetek, který nemá větší hodnotu a jeho dražba by byla s ohledem k nákladům dražby neefektivní. Dalším příkladem je specifické zboží, které má hodnotu jen pro konkrétní osobu nebo věci ohrožené zkázou nebo znehodnocením. Takové věci se mohou prodávat přímým prodejem i bez nutnosti schválení insolvenčnímu správci od věřitelského výboru či soudu. V případě nesouladu názorů na formu zpeněžování mezi insolvenčním správcem a věřitelským výborem lze formu zpeněžení projednat na schůzi věřitelů, v dalším stadiu před soudem. V případě přímého prodeje je vedle souhlasu věřitelského výboru nezbytný i souhlas soudu.

Dále následuje rozhodnutí o schválení oddlužení prodejem majetku dlužníka, kde je insolvenční soud povinen uvést následující skutečnosti, které ve své knize Kozák, Budín a Páchl (2008, s. 226) uvádí takto:

- a) informace o insolvenčním správcí
- b) označení majetku, který podle stavu ke dni vydání rozhodnutí o schválení oddlužení náleží do majetkové podstaty dlužníka
- c) označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky, a uvede nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli.

Nespornou výhodou oddlužení prodejem majetku dlužníka je, že toto řízení proběhne mnohem rychleji než splátkový kalendář a dlužník tak může rychleji dosáhnout svého oddlužení.

3.1.2 Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Druhým způsobem, kterým je možno oddlužení provést je plnění formou splátkového kalendáře. V tomto případě je dlužník povinen věřitelům po dobu 5 let měsíčně splácet dle výše jejich přihlášených pohledávek částky ze svého příjmu. Po dobu trvání oddlužení plněním splátkovým kalendářem má dlužník dodržovat následující povinnosti vyplývající z IZ (MS, 2013a):

- vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat
- hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře
- bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání
- vždy k 15. lednu a k 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců
- nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení
- neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody
- nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit

Podle Pachla (2008) oddlužení ve formě splátkového kalendáře samozřejmě primárně počítá s tím, že dlužník bude odvádět svým nezajištěným věřitelům určitou část ze svých příjmů, ale současně stanovuje, že zajištění věřitelé jsou (i v případě splátkového kalendáře), uspokojováni z majetku, který slouží k zajištění jejich pohledávek. To znamená, že má-li dlužník např. dům na hypotéku, tak i v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře o tento svůj dům přijde, pokud zajištění věřitelé navrhnou soudu i správci zpeněžení. To stejné platí o jakémkoliv dalším majetku dlužníka, který slouží k zajištění pohledávek věřitelů, kteří se v insolvenčním řízení přihlásí a mají nepopřené pohledávky správcem. Dále musí dlužník také zpeněžit veškerý svůj majetek, který nabude v průběhu oddlužení plněním splátkového kalendáře darem nebo dědictvím a použít jej na mimořádnou splátku pro nezajištěné věřitele.

Pomocí splátkového kalendáře dlužník splácí každý měsíc poměrnou část ze svého platu. Dlužníkovi nejsou zabaveny všechny příjmy, tedy se nestane, že by mu nezbyla ani koruna. Podle zákona je dlužné osobě ponecháno zákonem stanovené minimum (náklady spojené s výdaji na bydlení, živobytí a ostatní náklady), tedy nezabavitelný příjem, jehož

výše se každý rok mění. „Nezabavitelná částka, která nemůže být postižena, činí od 1.1.2013 částku ve výši 6 064,66 Kč (v roce 2012 to bylo 5 841 Kč)“ (Maulwurf, 2012).

3.1.3 Splnění oddlužení

Podle Pachla (2008) základním předpokladem pro to, aby dlužník úspěšně splnil oddlužení prodejem majetku nebo plněním splátkového kalendáře je, že svým nezajištěným věřitelům uhradí jejich přihlášené pohledávky minimálně v rozsahu 30 % jejich nominálních hodnot (pokud se s některým z nezajištěných věřitelů ještě před podáním návrhu na povolení oddlužení nedohodl, že mu bude postačovat míra uspokojení nižší). To ovšem neznamená, že když dlužník zaplatí 30 %, je oddlužení splněno. V podstatě lze říci, že jediná hranice, která je pevně nastavena pro uspokojení nezajištěných věřitelů, je hranice sta procent. Pokud bude dlužník v průběhu oddlužení (ať již prodejem majetku nebo splátkovým kalendářem) schopen uhradit věřitelům více než 30 %, musí jim tuto vyšší míru uspokojení poskytnout. V praxi to znamená, že když dlužník uhradí nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v průběhu oddlužení např. plněním splátkového kalendáře do výše 30 % do tří let, bude muset v oddlužení pokračovat další dva roky nebo tak dlouho, dokud pohledávky neuhradí ve 100 % výši. V případě, že dlužník uhradí alespoň 30 % z pohledávek nezajištěným věřitelům, může soud po 5 letech navrhnout osvobození od placení zbylých závazků. Toto osvobození není definitivní a dlužník o něj může přijít. Tato situace nastane, pokud insolvenční soud v následujících 3 letech po rozhodnutí o osvobození dlužníka zjistí, že oddlužení bylo splněno na základě podvodného jednání dlužníka nebo, že dlužník poskytl některému z věřitelů neoprávněnou výhodu. V těchto případech bude dlužníkovi osvobození soudem odejmuto nebo toto osvobození zanikne automaticky (§ 417 IZ).

3.1.4 Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

„Insolvenční soud musí nejprve zkoumat, zda není splněna některá z podmínek, která dle § 395 IZ odůvodňuje zamítnutí insolvenčního návrhu. Dle § 395 IZ insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, pokud lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat,

- že je návrhem sledován nepoctivý záměr
- že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé souhlasí s nižším uspokojením

- jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto
- dosavadní výsledek insolvenčního řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení“. (Kozák, Budín, Pachel, 2008, s. 218-220).

Podle Hanouskové a kol. (2010) může být oddlužení z pohledu dlužníků velmi lákavé, ale je třeba mít na zřeteli i rizika s ním spojená, např.:

- 1) soud může požadovat zaplacení zálohy před zahájením řízení až do výše 50 000 Kč
- 2) proti rozhodnutí o odmítnutí návrhu na oddlužení se může dlužník odvolat do 15 dnů ode dne, kdy mu usnesení bylo doručeno zvláštním způsobem
- 3) v případě, že soud návrh na povolení oddlužení zamítne, je dlužníková situace řešena konkurzem – zpeněží se všechno jeho majetek, ale dlužník nadále zbytek dluhu dluží
- 4) pokud bude dlužníkovi povoleno řešit jeho situaci oddlužením, musí se připravit, že po dobu 5 let bude muset dodržovat splátkový kalendář, který mu určí soud. Na splátky bude použito co nejvíce jeho příjmů a dlužníkovi bude zůstat minimální částka stanovená soudem. Během těchto let musí dlužník dělat vše pro zajištění svých příjmů, nesmí odmítnout dědictví apod. Cílem insolvenčního řízení je, aby dlužník uhradil co nejvíce ze svých závazků, ideálně až 100 %. Pokud dlužník kdykoliv během těchto 5 let svou povinnost poruší, výhoda povolení oddlužení je mu odejmuta a mohou být vykonány veškeré exekuce
- 5) soud velice pečlivě prošetřuje čistý úmysl dlužníka – zda informace, které uvedl v návrhu jsou pravdivé a úplné.

3.2 Přihlašování pohledávek věřitelů

Po konzultaci s insolvenčním správcem ing. Nožičkou je možno přihlašování pohledávek popsat následovně. Nejprve insolvenční soud vydá vyhlášku, kterou oznamuje zahájení insolvenčního řízení. Hned od druhého dne od zahájení insolvenčního řízení mohou věřitelé přihlašovat své pohledávky. Poté následuje období, kdy soud zkoumá náležitosti (formální: předepsané náležitosti a věcné: zda pohledávka skutečně existuje atd.), zda je dlužník skutečně v úpadku. Po přezkoumání, zda je dlužník skutečně v úpadku, vydá soud usnesení, kterým soud „vyzve věřitele“ (na úřední desce příslušného krajského soudu, pod který daný úpadce spadá), kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili do 30

dnů a ustanovuje insolvenčního správce. Je možno přihlásit i pohledávky, kde je dlužník ručitelem nebo spoludlužníkem. V praxi se běžně setkáváme s velkým problémem, a sice, kdy věřitel nemá ani tušení, že je dlužník v úpadku a on by tak měl přihlásit svou pohledávku. Jelikož insolvenční soud nemá vůči věřitelům jiné informační povinnosti, je pouze na věřitelích, aby si hlídali své dlužníky v insolvenčním rejstříku. Pokud věřitel nepřihlásí svou pohledávku do 30 dnů od vydání usnesení o úpadku zveřejněného v Insolvenčním rejstříku, na pohledávku není brán zřetel.

3.3 Přezkumné jednání

Soud svolá přezkumné jednání. Po konzultaci s insolvenčním správcem Ing. Nožičkou, můžeme průběh přezkumného jednání popsat tak, že se zde projednají všechny přihlášené pohledávky tím způsobem, že je správce přečte. Pohledávku může popřít buď insolvenční správce, kterýkoliv z věřitelů nebo úpadce. V praxi to znamená, že při jednání sdělí, že nesouhlasí s tím, co je v přihlášce uvedeno. Popření pohledávky není nutno dokazovat. Popřít lze jak výši pohledávky, tak pravost pohledávky (např. pohledávka je za fiktivním plněním), tak i pořadí pohledávek v rámci uspokojování. Popřít lze i pohledávku vykonatelnou. Vykonatelnost pohledávky je nutné doložit pravomocným titulem např.: platební rozkaz, rozsudek, trestní příkaz, rozhodčí nález, směnečný platební rozkaz, vykonatelný exekutorský nebo notářský zápis, atd.

3.4 Schůze věřitelů

Po přezkumném jednání, na základě konzultace s ing. Nožičkou, dochází ke schůzi věřitelů, kterou svolává insolvenční soud nejpozději do 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku. Insolvenční soud informuje kdy a kde se koná schůze věřitelů. V případě, že se věřitelé na schůzi věřitelů nedostaví a nehlasují ani mimo schůzi věřitelů, rozhodne dle IZ o způsobu řešení úpadku insolvenční soud, tzn., že ustanoví zástupce věřitelů a jeho náhradníka. Schůze věřitelů se v praxi většinou koná ihned po skončení přezkumného jednání. Soud bere v potaz jak uspokojení pohledávek vůči věřitelům, tak také přihlíží k ekonomické situaci dlužníka. Schůzi věřitelů svolává a řídí insolvenční soud. Svolá ji z vlastní iniciativy, nebo na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru anebo alespoň 2 věřitelů, jejichž pohledávky počítané podle výše činí alespoň desetinu přihlášených pohledávek. Je-li přihlášených věřitelů více než 50, je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor. Není-li volba věřitelského výboru povinná, může schůze věřitelů místo

něho zvolit zástupce věřitelů a jeho náhradníka. Následně soud vydá další usnesení, kterým schválí oddlužení buď plněním splátkového kalendáře, nebo zpeněžením majetkové podstaty. Další významnou novinkou v rámci nové právní úpravy je přímý vliv věřitelů na výběr insolvenčního správce a způsobu řešení dlužníkovy úpadku.

3.5 Povinnosti účastníků insolvenčního řízení

Mezi účastníky insolvenčního řízení se řadí dlužníci a věřitelé, kteří nárokují své právo vůči dlužníkovi.

3.5.1 Povinnosti insolvenčního správce

Insolvenční správce má práva i povinnosti, které jsou mu uloženy jak soudem, tak i zákonem. Jeho hlavním úkolem je jednat vlastním jménem na účet dlužníka. Další vymezení povinností insolvenčního správce při řešení oddlužení formou splátek rozvádí Kozák, Budín, Pachtl (2008, s. 233) „ve formě dohledu nad osobou dlužníka a plnění jeho povinností v průběhu oddlužení. Insolvenční správce musí kontrolovat, zda dlužník plní řádně a včas nezajištěným věřitelům jejich pohledávky podle stanoveného splátkového kalendáře a nezatajuje jakýkoliv svůj příjem. O své činnosti a činnosti dlužníka musí insolvenční správce podávat pravidelné zprávy jak insolvenčnímu soudu tak i věřitelskému výboru dlužníka, a to nejméně jednou za tři měsíce. Ze zákona je insolvenční správce povinen informovat neprodleně insolvenční soud o každé skutečnosti, která může ohrozit splnění schváleného oddlužení. Porušení kterékoliv z uvedených povinností může vést k tomu, že bude oddlužení zrušeno a na majetek dlužníka prohlášen konkurs“.

3.5.2 Povinnosti dlužníka

Insolvenční soud klade na dlužníka i v průběhu oddlužení vysoké nároky. Pachtl (2008) uvádí, že dlužník musí plnit celou řadu povinností, pokud je nedodrží, může nastat situace, že schválené oddlužení může být insolvenčním soudem zrušeno a poté je na majetek dlužníka prohlášen konkurs. Tyto povinnosti se týkají především oddlužení plněním splátkového kalendáře, který je dlouhodobým procesem. Mezi povinnosti patří zejména udržovat si trvalý zdroj příjmů, nezatajovat žádný ze svých příjmů, neposkytnout nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody, odvádět nezajištěným věřitelům část svých příjmů, chovat se tak, aby dlužníkovým zaviněním nevznikl žádný závazek (např. pokuta) apod. Dlužník dále nesmí např. odmítnout přijetí daru či dědictví, výhru v loterii atd.

4 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A FINANČNÍ ÚŘAD

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ) je největší finančně správní instituce v rámci celé státní správy České republiky. Finanční úřad je v České republice územně organizační jednotka státu pro správu daní. Obě dvě instituce se velkou měrou podílí na příjmech do státního rozpočtu.

4.1 Česká správa sociálního zabezpečení

ČSSZ je organizační složkou státu vykonávající působnost zejména v oblasti sociálního zabezpečení. Je samostatnou rozpočtovou organizací přímo podřízenou Ministerstvu práce a sociálních věcí. ČSSZ je největší a zcela výjimečnou finančně správní institucí, která spravuje agendu zhruba 8,5 milionu klientů, z toho více než 2,9 milionu důchodců. Vypláčí přes 3,5 milionu důchodů a měsíčně kolem 200 tisíc dávek nemocenského pojištění. Kromě důchodového a nemocenského pojištění má ČSSZ na starosti i lékařskou posudkovou službu. Plní také úkoly vyplývající z mezistátních úmluv o sociálním zabezpečení a podle koordinačních nařízení Evropské unie je styčným místem vůči zahraničním institucím pro peněžité dávky v nemoci a mateřství, důchody a peněžité dávky v případě pracovních úrazů a nemoci z povolání (ČSSZ, 2013a).

Dle výroční zprávy se činnost ČSSZ v roce 2011 zaměřila na plnění čtyř základních prioritních úkolů:

- stabilizace činnosti organizace,
- dodržování správních lhůt ve všech agendách,
- zvýšení počtu sdružených kontrol, posílení věcné stránky jejich provádění,
- klientský přístup (ČSSZ, 2012).

4.1.1 Organizační struktura

Strukturu ČSSZ (2013) tvoří:

- ústředí ČSSZ
- regionální pracoviště ČSSZ
- okresní správy sociálního zabezpečení
- Pražská správa sociálního zabezpečení
- a Městská správa sociálního zabezpečení Brno a jejich územní pracoviště

Všechny organizační jednotky a útvary ČSSZ mají své ředitele, územní pracoviště Pražské správy sociálního zabezpečení a Městské správy sociálního zabezpečení Brno své vedoucí (ČSSZ, 2013a).

4.1.2 Působnost

Česká správa sociálního zabezpečení je činná v oblastech sociálního zabezpečení (důchodové a nemocenské pojištění) a lékařské posudkové služby. Pravomoc České správy sociálního zabezpečení je upravena ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi kompetence ČSSZ patří:

- rozhoduje o dávkách důchodového pojištění a zařizuje výplaty těchto dávek
- rozhoduje o povinnosti občana vrátit dávku pojištění poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši
- rozhoduje o povinnosti organizace nahradit neprávem vyplácené částky na dávce důchodového pojištění
- rozhoduje o odvoláních ve věcech, v nichž rozhodla okresní správa sociálního zabezpečení
- vybírá pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- plní úkoly při výplatě dávek sociálního zabezpečení do ciziny
- řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení
- dává souhlas ke změně pobytu práce neschopného občana při odjezdu do ciziny (ČSSZ, 2013a).

4.2 Okresní správa sociálního zabezpečení

Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) jsou územní organizační jednotky ČSSZ, které se podílejí ve vymezených oblastech na realizaci sociálního pojištění v okruhu své působnosti. Ředitele OSSZ jmenuje a odvolává ústřední ředitel ČSSZ. OSSZ zajišťují informační servis pro klienty (ČSSZ, 2013b).

4.2.1 Organizační struktura

Organizační strukturu okresních správ sociálního zabezpečení dělíme na několik útvarů:

- útvar nemocenského pojištění

4.3.1 Činnosti finančního úřadu

Finanční úřady se zabývají těmito činnostmi:

- vykonávají správu daní, odvodů a záloh na tyto příjmy
- finanční úřady provádějí řízení o přestupcích v oblasti své působnosti
- finanční úřady vybírají poplatky, odvody, úhrady, pokuty a penále
- spravují dotace
- ukládají pokuty
- rozhodují o výši pohledávky na daních, a jimi spravovaných příjmech
- na základě pověření Ministerstvem financí finanční úřady poskytují mezinárodní pomoc při správě daní a provádějí vymáhání peněžitých pohledávek (Finanční úřady, 2013).

4.4 Daňový nedoplatek

Podle Ministerstva financí České republiky daňové nedoplatky představují rozdíl mezi daní, která měla být zaplacená a skutečně zaplacenou částkou. Daní, která měla být zaplacená, může být nejen daň poplatníkem nebo plátcem přiznaná, ale i daň doměřená správcem daně a příslušenství daně (penále, pokuty, úrok, náklady řízení atd.). Daňové nedoplatky se týkají jak daňových příjmů státního rozpočtu, tak i daňových příjmů územních samosprávných celků a státních fondů.

Nedoplatky všech daňových příjmů dosáhly ke konci roku 2011 celkové výše 189,0 mld.

Daňové nedoplatky jsou spravovány třemi subjekty:

- územními finančními orgány
- Českou správou sociálního zabezpečení
- a celními orgány.

Největší objem nedoplatků za rok 2011 evidovaly územní finanční orgány, poté to byla Česká správa sociálního zabezpečení a třetím subjektem spravujícím daňové nedoplatky, jsou celní orgány (MF ČR, 2011).

Díky insolvenčnímu řízení (kdy se přihlásí pohledávka a již nedochází k jejímu navyšování) dochází k rychlejšímu a tím i transparentnějšímu vymáhání daňových nedoplatků. Podrobněji v kapitole 8.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝVOJ INSOLVENČNÍCH NÁVRHŮ

Ještě dříve než se podíváme na vývoj osobních bankrotů v ČR, zaměříme se na vývoj insolvenčí v České Republice za období let 2008 – 2012. V roce 2008 vstoupil do platnosti nový IZ č. 182/2006 Sb., který umožnil podat insolvenční návrh jak právnickým, tak i fyzickým osobám.

Insolvenční návrh byl v roce 2008 doménou firem, tzn. právnických osob. Pro spotřebitele, tedy fyzické osoby, byl tento pojen téměř neznámý. V roce 2009 vešel i do podvědomí fyzických osob a od roku 2010, kdy o polovinu převýšil insolvenční návrhy firem, je spotřebitelský insolvenční návrh, čili osobní bankrot, mnohem více využíván fyzickými osobami než právnickými osobami, což dokazuje níže uvedená tabulka.

Tab.1. Insolvenční návrhy v ČR za období 2008 – 2012 (Creditreform, 2013)

Insolvenční návrhy v ČR* za období 2008-2012			
Rok	Firmy	Spotřebitelé	Celkem
2008	3 418	1 936	5 354
2009	5 255	4 237	9 492
2010	5 559	10 559	16 118
2011	6 753	17 600	24 353
2012	8 398	23 830	32 228

* zadané insolvenční návrhy se mohou opakovat

Jak je z tabulky vidět, počet insolvenčních návrhů v roce 2012 vzrostl ve srovnání s rokem 2011 o 32 %. Hlavní podíl na tomto růstu mají fyzické osoby nepodnikatelé, u kterých je počet insolvenčí o 35 % vyšší než v minulém roce. Nárůst od roku 2008, kdy vstoupil do platnosti nový IZ, je opravdu markantní. V roce 2008 bylo podáno celkem 5 354 insolvenčních návrhů, kdežto za pět let, v roce 2012 už bylo podáno 32 228 insolvenčních návrhů. Vzhledem k výše uvedeným číslům lze předpokládat, že počty insolvenčních návrhů nadále mírně porostou i v roce 2013. Naproti tomu prudký nárůst insolvenčních návrhů znepokojuje některé úvěrové společnosti jako např. Acema Credit, Cetelem, Prvident či Profí Credit. Důvod může být i to, že pokud soud dlužníkovi schválí osobní bankrot, úvěrové společnosti často dostanou jen 30 % z pohledávky a dále už na dlužníka nesmějí ani s pomocí exekutora. Existují i případy, že některé úvěrové firmy se někdy všemožně snaží schválení osobního bankrotu administrativně bojkotovat.

Důvodem je i to, že když do 30 dnů pohledávku nepřihlásí, nemusí pak dostat zpět vůbec nic. To by se mělo dít ale jen ve výjimečných případech, protože mnohé firmy už disponují automatickým programem na sledování. Když se jejich jméno objeví v insolvenčním rejstříku, v úvěrové společnosti se ihned objeví hlášení.

5.1 Analýza počtu dlužnických a věřitelských insolvenčních návrhů za roky 2009 - 2012

Pokud bychom se chtěli podívat ještě podrobněji na vývoj insolvenčních návrhů, poslouží nám statistika Ministerstva spravedlnosti, kde jsou velmi podrobně uvedeny a rozepsány počty insolvenčních návrhů podle nového platného IZ č. 182/2006 Sb. Z těchto údajů bude zpracována analýza počtu insolvenčních návrhů za roky 2008 - 2012. Bude zjištěno, zdali počty insolvenčních návrhů rostou, klesají či stagnují. Nejprve bude zhodnocen stav insolvenčních návrhů podaných dlužníkem a poté insolvenčních návrhů podaných věřitelem. Tento stav bude zhodnocen a zjistíme, zdali podávají insolvenční návrhy více věřitelé nebo dlužníci. Poté bude provedena analýza insolvenčních návrhů celkem.

Insolvenční návrhy podané dlužníkem

K podání návrhu je oprávněn dlužník i věřitel. Jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník. Insolvenční návrhy podané dlužníky bývají mnohem více využívány než insolvenční návrhy podané věřiteli. Osoba, která má pádné důvody domnívat se, že mu hrozí úpadek, má ze zákona povinnost podat na sebe dlužnický insolvenční návrh. Zdali tak učiní, záleží ovšem čistě na jeho svědomí...

Tab.2. Statistika počtu insolvenčních návrhů podaných dlužníkem za roky 2008 – 2012 (Ministerstvo spravedlnosti, 2013)

INSOLVENČNÍ NÁVRHY PODANÉ DLUŽNÍKEM	Rok				
	2008	2009	2010	2011	2012
Dlužnické insolvenční návrhy nespojené s návrhem na způsob řešení úpadku	1 474	2 164	2 008	2 167	2 301
Dlužnické insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení	1 687	3 772	9 976	17 933	25 737
Dlužnické insolvenční návrhy celkem	3 889	7 382	13 616	21 549	29 582

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že dlužnické návrhy nespojené s návrhem na způsob řešení úpadku za období pěti let, nezaznamenal nárůst ani pokles. Jedná se o firmy nebo občany podnikatele, na které je vyhlášen konkurz nebo je rovnou návrh zamítnut pro nedostatek majetku. Během sledovaných pěti let se počet zvýšil jen z roku 2008 na rok 2009 a poté se již pohyboval kolem počtu 2 000. Naprostý opak je vidět u dlužnických insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. Ten vzrostl během sledovaných pěti let více jak patnáctkrát, z počtu 1 687 až na počet 25 737. Je zřejmé, že lidé mají o oddlužení buď formou splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty zájem a lze předpokládat, že tento zájem bude přetrvávat i v dalších letech.

Insolvenční návrhy podané věřitelem

Hostýnský (2009) vychází ze zásady nazvané jako zásada péče o vlastní majetek. Uvádí, že je pro věřitele nezbytné, aby preventivně monitoroval své dlužníky. Věřitel by měl mít vytvořen vlastní systém monitorování dlužníků v závislosti na výši jejich pohledávek. Závisí na schopnostech každého věřitele, ale v podstatě by každý měl být schopen rozeznat alespoň základní úskoky, triky a krycí úkony, které někteří dlužníci používají, aby prodlužovali dobu, ve které jsou v prodlení se splácením svých splatných pohledávek.

Podle novely zákona o soudních poplatcích, který nabyl v platnost dne 1. září 2011, je „úplnou novinkou soudní poplatek za věřitelský návrh na zahájení insolvenčního řízení. Jeho výše 2 000 Kč je určena položkou 4 odst. 1 písm. c) sazebníku poplatků“ (Sedláček a Jírovec, 2011). Dále pravděpodobně soud vyzve insolvenčního navrhovatele-věřitele

k zaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení. Její výše může činit a většinou i činí 50 000 Kč. Později však vzniká právo nárokovat její vrácení.

Tab.3. Statistika počtu insolvenčních návrhů podaných věřiteli za roky 2008 – 2012
(Ministerstvo spravedlnosti, 2013)

INSOLVENČNÍ NÁVRHY PODANÉ VĚŘITELEM	Rok				
	2008	2009	2010	2011	2012
Věřitelské insolvenční návrhy nespojené s návrhem na způsob řešení úpadku	654	1 281	1 436	1 636	1 813
Věřitelské insolvenční návrhy celkem	959	1 966	2 439	2 822	3 022

Insolvenční návrhy podané věřitelem je stále jedinou cestou, jak z dlužníka legální cestou dostat peníze nazpět. Přesto i insolvenční návrhy podané věřitelem rostou. Od roku 2008 do roku 2012 jejich počet vzrostl více jak dva a půl krát. Díky schválené novele insolvenčního zákona, která vstoupila v platnost 25.1.2012, lze předpokládat, že věřitelské insolvenční návrhy se mírně zredukují.

Novela reaguje na praxi podávání zjevně bezdůvodných insolvenčních návrhů ze strany věřitelů, a to tak, že soudům umožňuje takové návrhy odmítnout. Pokud soud shledá věřitelský návrh jako bezdůvodný má následující možnosti:

- odmítnout insolvenční návrh věřitele pro zjevnou bezdůvodnost
- stanovit peněžitou sankci za zjevně bezdůvodný insolvenční návrh
- omezit z důvodů hodných zvláštního zřetele některý z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení (dlužník tak například nebude omezován při nakládání se svým majetkem)
- uložit věřiteli povinnost složit na návrh dlužníka jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by dlužníku vznikla nedůvodným zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu, a to až do rozhodnutí o insolvenčním návrhu (Creditreform, 2012).

„Lze předpokládat, že počet zjevně bezdůvodných návrhů na zahájení insolvenčního řízení se pohybuje na úrovni maximálně 5 % z celkového počtu věřiteli podaných insolvenčních návrhů“ (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2013).

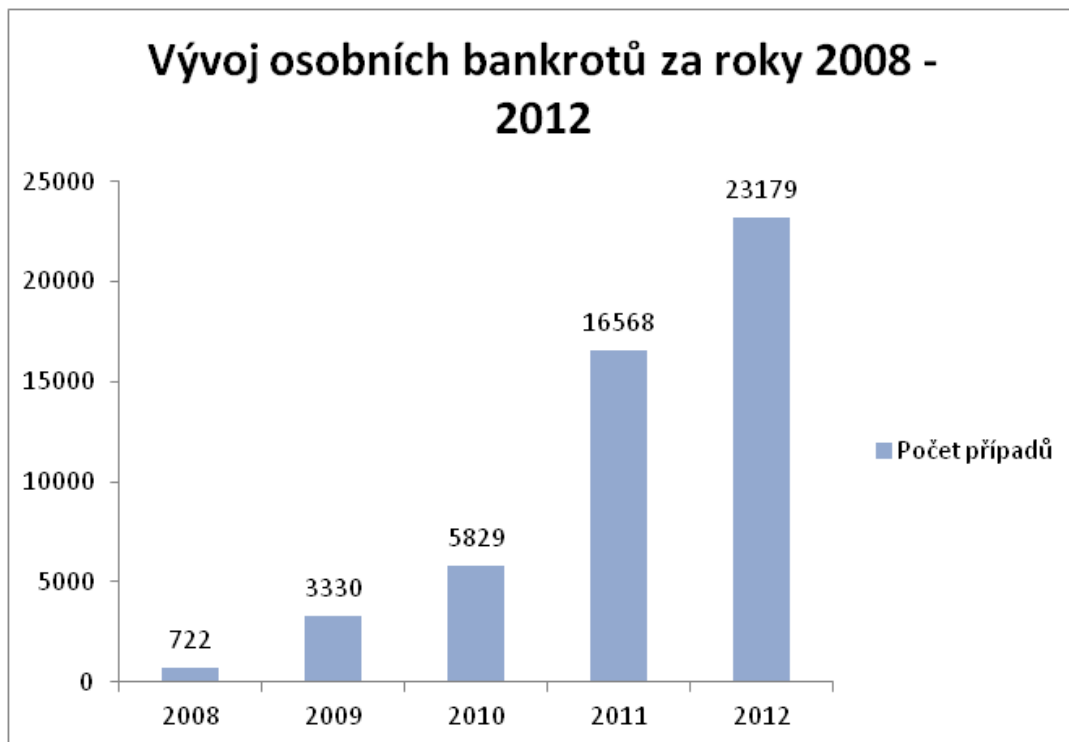

Závěr analýzy počtu insolvenčních návrhů má jednoznačně vzestupný charakter. Pokud vezmeme v úvahu, že nový IZ vstoupil v platnost teprve 1.1.2008 je vidět, že byl dobře přijat širokou veřejností. Do této doby byly pojmy jako oddlužení, věřitelský insolvenční návrh či dlužnický insolvenční návrh, naprosto neznámé. Lidé začali využívat tohoto institutu, a vezmeme-li v úvahu, že za rok 2008 bylo podáno 5 236 insolvenčních návrhů a v roce 2012 to bylo již celkem 32 656 insolvenčních návrhů, pak je naprosto evidentní, že lidé si během těchto pěti let výše uvedené pojmy osvojili a dostaly se do širokého podvědomí občanů. Mnohem více jsou využívány insolvenční návrhy podané samotnými dlužníky, před věřitelskými insolvenčními návrhy. Z výše uvedených zjištění lze předpokládat, že počty insolvenčních návrhů i v dalších letech porostou a jistě bude zajímavé sledovat, zdali budou narůstat tak vysokým tempem jako doposud, či zdali nastane stagnace nebo dokonce pokles.

6 VÝVOJ POČTU OSOBNÍCH BANKROTŮ

Jak již bylo uvedeno, insolvenční fyzických osob je možné řešit oddlužením. Oddlužení probíhá buď formou zpeněžení majetku dlužníka nebo plněním splátkového kalendáře, kdy dlužník musí během 5 let splatit věřitelům alespoň 30 % dluhu. V současné době, kdy životní náklady rostou a mzdy stagnují, kdy stále více lidí zůstává bez práce, společnost je více konzumní a mnoho lidí si neuváženě nabere často několik menších úvěrů, se k možnosti osobního bankrotu uchyluje stále více dlužníků, kteří nevidí z dluhové pasti východisko. Osobní bankroty představují pro občany jednu z mála legálních možností, jak se zbavit dluhů a začít důstojný život bez strachu z exekutorů. Největší výhodou osobního bankrotu je fakt, že výše dluhu dále nestoupá, nepřipočítávají se úroky nebo smluvní pokuty. Dluh se hradí ve výši, který věřitel vyčíslil soudu. Další nespornou výhodou tohoto režimu je fakt, že pokud některý z věřitelů nepřihlásí svou pohledávku u soudu včas, stává se tato pohledávka nevymahatelnou.

Z níže uvedeného grafu, je patrné, že počty osobních bankrotů rostou. V roce 2011 požádalo o oddlužení celkem 16 568 osob, kdežto v roce 2012 to bylo již 23 179 osob, tedy nárůst o 66 %. Prognóza na rok 2013 není nikterak příznivá. Lze se domnívat, že i nadále porostou počty osobních bankrotů. Vede k tomu nižší spotřebitelská poptávka, (příčemž jedním z faktorů nižší spotřebitelské poptávky je i zvýšením DPH), vládní škrty, které se projeví na snižování počtu státních zaměstnanců a jejich platů, nejistota jak v podnikatelském sektoru, tak na trhu práce, ale např. i snižování počtu zaměstnanců v některých odvětvích. Vysoké zadlužení figuruje zejména u nízkopříjmových skupin spotřebitelů a právě tato skupina je osobním bankrotem „ohrožena“ nejvíce.

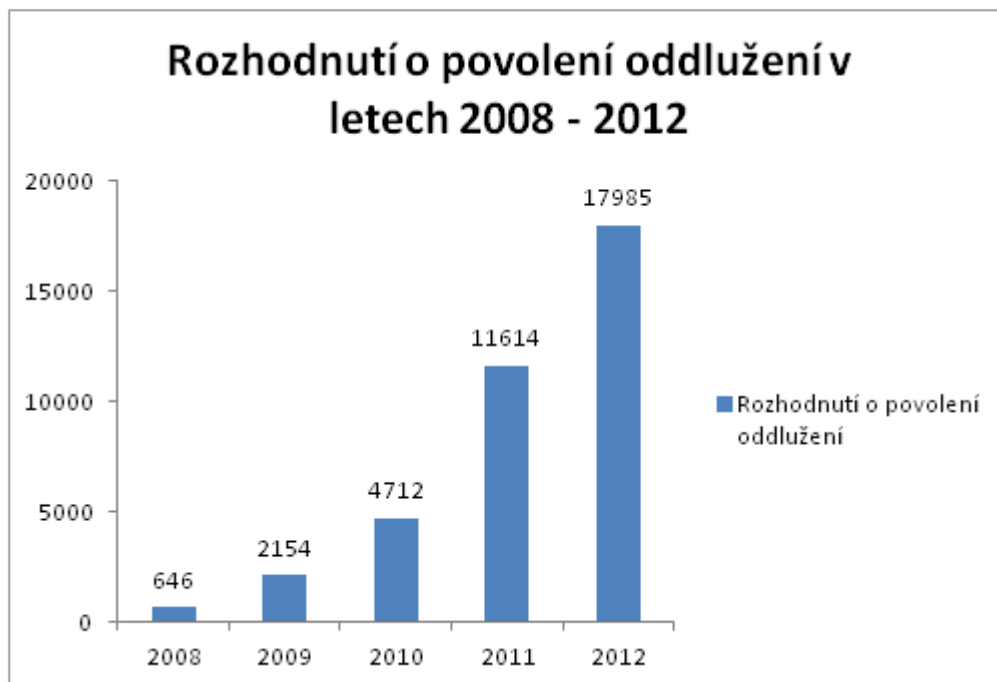

Obr.2. Vývoj počtu osobních bankrotů za roky 2008 - 2012 (Creditreform, Aktuálně.cz 2009, 2013)

V roce 2012 požádalo o oddlužení celkem 23 179 osob. Z toho bylo oddlužení povoleno v 17 993 případech. Proti roku 2011 vzrostl počet žádostí o oddlužení o 45,9 %. Nárůst povolených oddlužení je proti roku 2011 vyšší o 56 %, v letech 2011/2010 to bylo dokonce o 82,2 % (Creditreform, 2013).

Rozhodnutí o povolení oddlužení

V případě, že soud návrh na povolení oddlužení odmítne nebo zamítne, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkurzem. V opačném případě ho povolí.

Obr.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení v letech 2008 – 2012 (Ministerstvo spravedlnosti, 2013)

Jak je z výše uvedeného grafu patrné, ne každému, kdo si o oddlužení požádá je vyhověno. Například v roce 2012 bylo sice vyhlášeno 23 179 osobních bankrotů (viz předchozí obrázek), ale jak je vidět, povoleno oddlužení bylo pouze v 17 985 případech. Ne vždy totiž dlužník splňuje podmínky oddlužení, a pokud podmínky pro oddlužení nesplňuje, soud v takovýchto případech nevyhlásí oddlužení, ale konkurz.

Mnohem častěji je využíváno oddlužení plněním splátkového kalendáře než zpeněžením majetkové podstaty (viz tabulka č. 4). Markantní zájem o oddlužení plněním splátkového kalendáře je patrný v celém období pěti let, přičemž v roce 2008 požádalo o oddlužení 464 osob, kdežto v roce 2012 to bylo již 14 291 fyzických osob. Lze se domnívat, že oddlužení zpeněžením majetkové podstaty představuje pro fyzické osoby stále velkou obavou, že přijdou o všechnen svůj majetek. Lidem spíše vyhovuje pomalejší splácení během pěti let než jednorázové zpeněžení majetku. Tento způsob je sice mnohem rychlejší, dlužník není vystaven tlaku splátek během pěti let, ale málokterý dlužník má zase majetek v potřebné výši, aby uspokojil své věřitele.

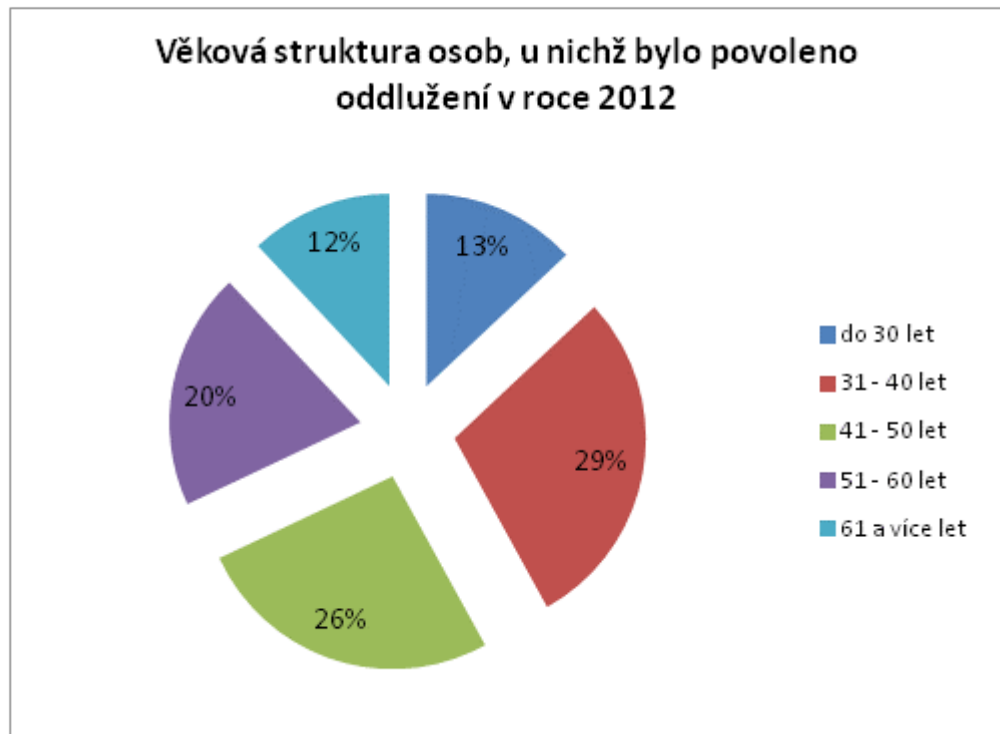
Tab.4. Přehled za léta 2008 – 2012 o oddlužení plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty (Ministerstvo spravedlnosti, 2013)

ODDLUŽENÍ	Rok				
	2008	2009	2010	2011	2012
Rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře	464	1 592	4 584	9 238	14 291
Rozhodnutí o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	13	30	82	183	414

Věková struktura dlužníků

Věková struktura dlužníků se v loňském roce proti roku 2011 vůbec nezměnila. Stále se největší počet dlužníků nachází ve věkovém intervalu 31 – 40 let (viz obrázek č. 4). Dále následují spotřebitelé ve věku 41 – 50 let. Nejméně zadluženou skupinou zůstávají lidé ve věku od 61 let. Tato skupina je limitována svými příjmy a neochotou finančních institucí této věkové skupině ve větší míře půjčovat (Creditreform, 2013). Typickým dlužníkem už není jen člověk ze sociálně slabého prostředí. Čím dál častěji se mezi dlužníky řadí i lidé ze střední třídy nebo vysokoškoláci. Stačí smutná náhoda - úraz nebo výpověď v práci a ekonomická situace se zcela obrátí. Záleží na tom, jak rychle se člověk s takovou situací dokáže vyrovnat a jak rychle ji začne řešit. Důležité je komunikovat s věřiteli. Nejhorší věc, kterou člověk může udělat, je ignorovat výzvy věřitelů a myslet si, že dluh zmizí.

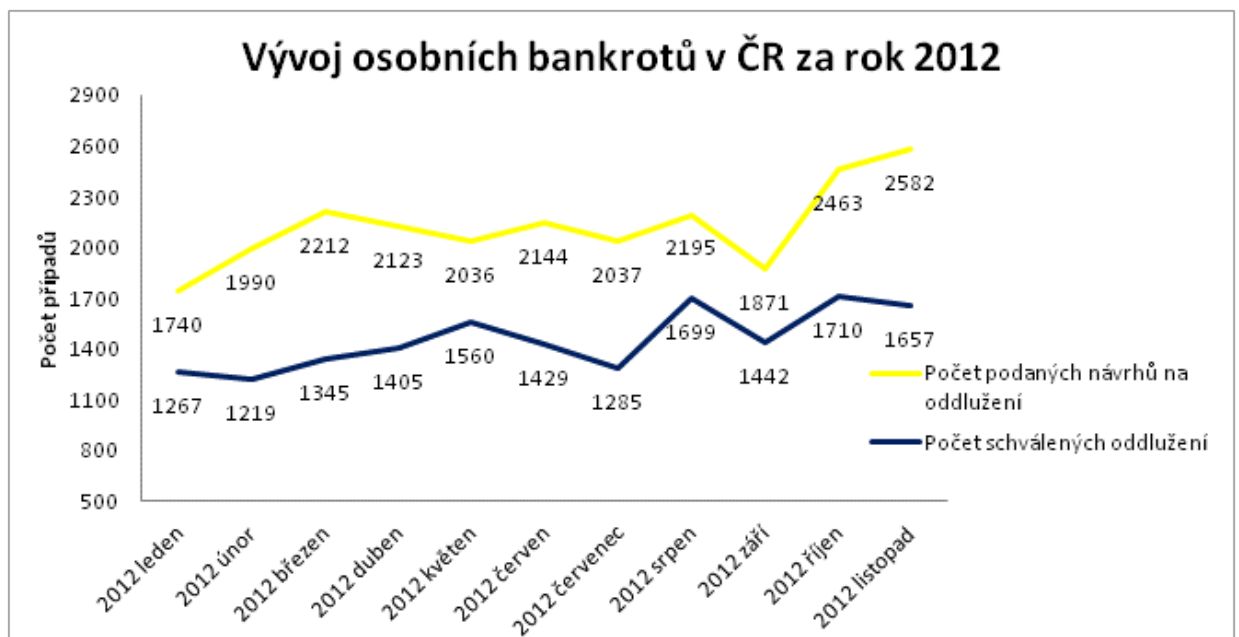
Lze se domnívat, že ani v tomto ohledu se nic výrazného nezmění. I nadále se nejvíce budou zadlužovat produktivní skupiny obyvatel, kteří hojně využívají hypoteční úvěry nebo úvěry spotřebitelského charakteru, či různé druhy půjček od bankovních a nebankovních institucí.

Obr.4. Věková struktura osob, u nichž bylo povoleno oddlužení v roce 2012 (Creditreform, 2013)

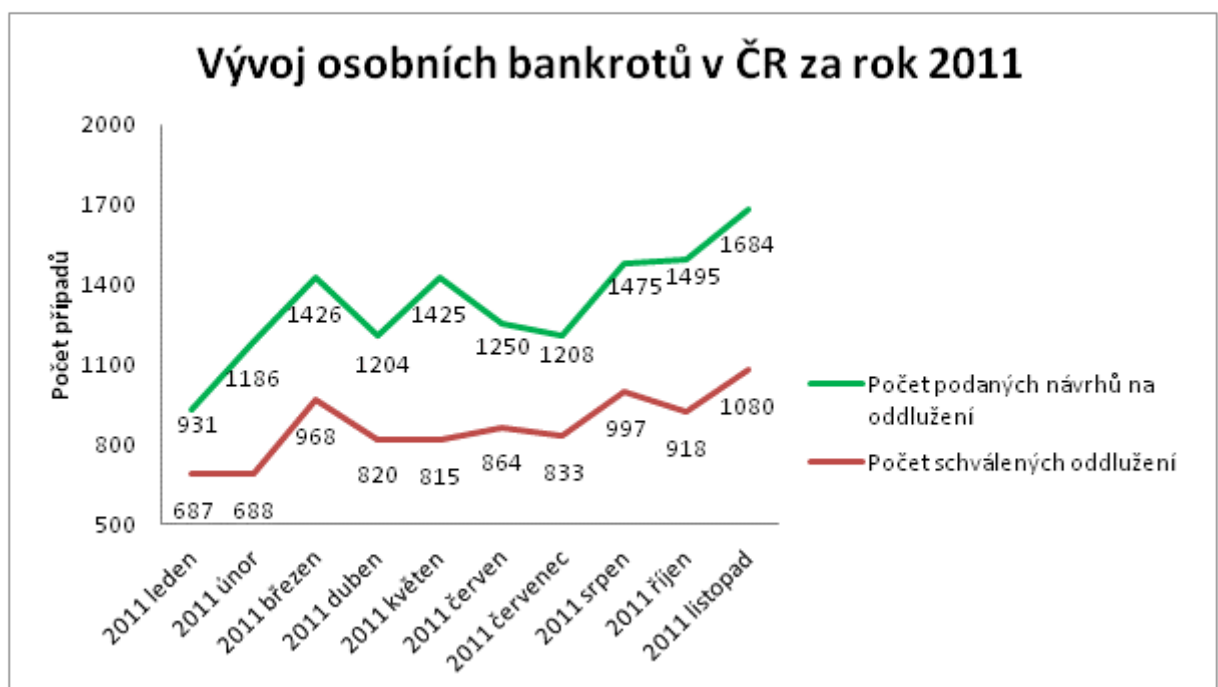
Osobní bankrotů v ČR za roky 2010 až 2012

V lednu 2012 požádalo o oddlužení celkem 1 740 osob (viz obrázek č. 5). Proti lednu 2011 je počet žádostí o oddlužení vyšší o 87 %.

Obr.5. Vývoj osobních bankrotů v České republice za rok 2012 (Creditreform, 2013)

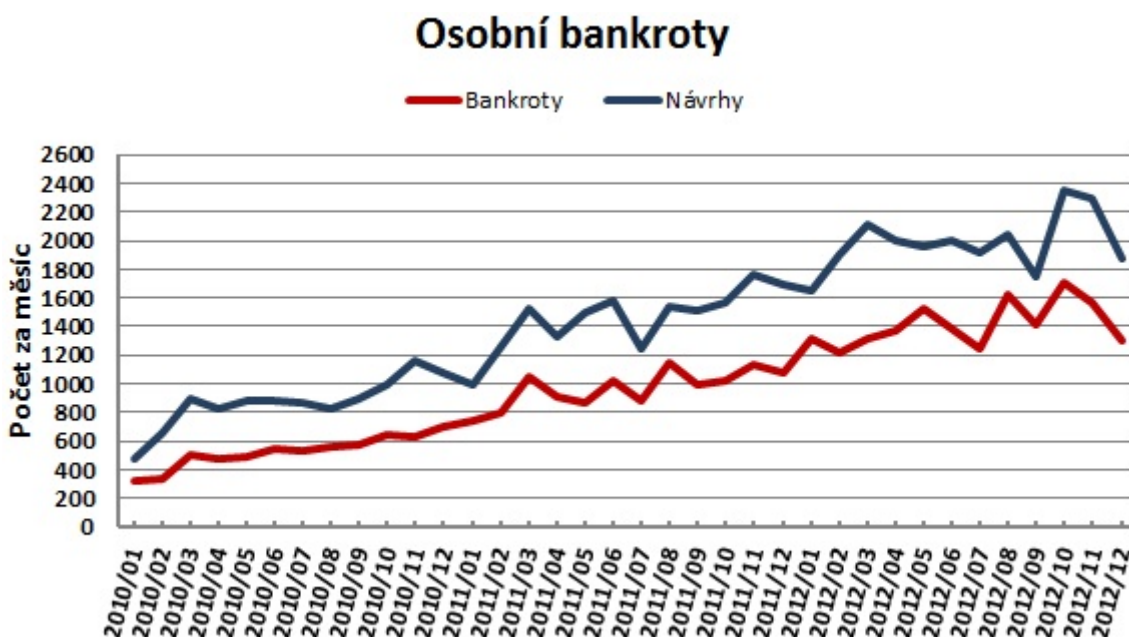
Do března 2012 počet žádostí o oddlužení stále mírně roste a až do září roku 2012 se drží kolem počtu dva tisíce. V září 2012 nastal mírný propad k číslu 1 871, ovšem závěr roku má opět vzestupnou tendenci a v listopadu roku 2012 dosáhl počet podaných návrhů na oddlužení čísla 2 582. Počet podaných návrhů na oddlužení proti prvnímú čtvrtletí roku 2011 se v prvním čtvrtletí roku 2012 zvýšil o 70 %. Podíl povolených oddlužení je v obou letech srovnatelný a průměrně dosahuje 64 % z celkového počtu žádostí. Nejnižší počet podaných návrhů na oddlužení bylo v roce 2012 v lednu a v roce 2011 rovněž v lednu, naopak nejvyšší počet byl v roce 2012 v listopadu a v roce 2011 rovněž v listopadu. Počet schválených oddlužení byl nejmenší v lednu roku 2011 a poté již (až na pár výkyvů) rostl. Strmý meziroční nárůst zřejmě souvisí s lepší informovaností dlužníků a dále s tím, že tento institut je čím dál více zaběhlý v praxi. U spotřebitelů lze vzhledem k vysokému zadlužení domácností předpokládat další růst podaných návrhů na oddlužení i schválených oddlužení.

Obr.6. Vývoj osobních bankrotů v České republice za rok 2011 (Creditreform, 2013)

Pokud se podíváme níže na vývoj osobních bankrotů od začátku roku 2010 je vidět, že osobní bankroty stále rostou (viz obrázek č. 7). V lednu 2011 bylo 931 podaných návrhů na oddlužení a v lednu 2012 to bylo již 1 740 případů. V říjnu roku 2012 už počet podaných návrhů atakoval hranici 2 400 podaných návrhů. Lze se zaujetím očekávat, kdy

bude dosažena hranice 3 000 podaných návrhů na oddlužení. Někdy soud neshledá důvody pro schválení osobního bankrotu (více teoretická část), a proto se tyto dva údaje liší. Obě dvě křivky mají shodný vzestupný charakter. Nejvíce návrhů osobních bankrotů byl v listopadu 2011, poté v březnu 2012 a nejvíce v říjnu 2012, kde počet dosáhl téměř 2 400 návrhů za měsíc. Samotné osobní bankroty zaznamenaly největších hodnot až v roce 2012, přičemž nejvíce jich bylo učiněno opět v říjnu v počtu téměř 1 800 osobních bankrotů za měsíc.

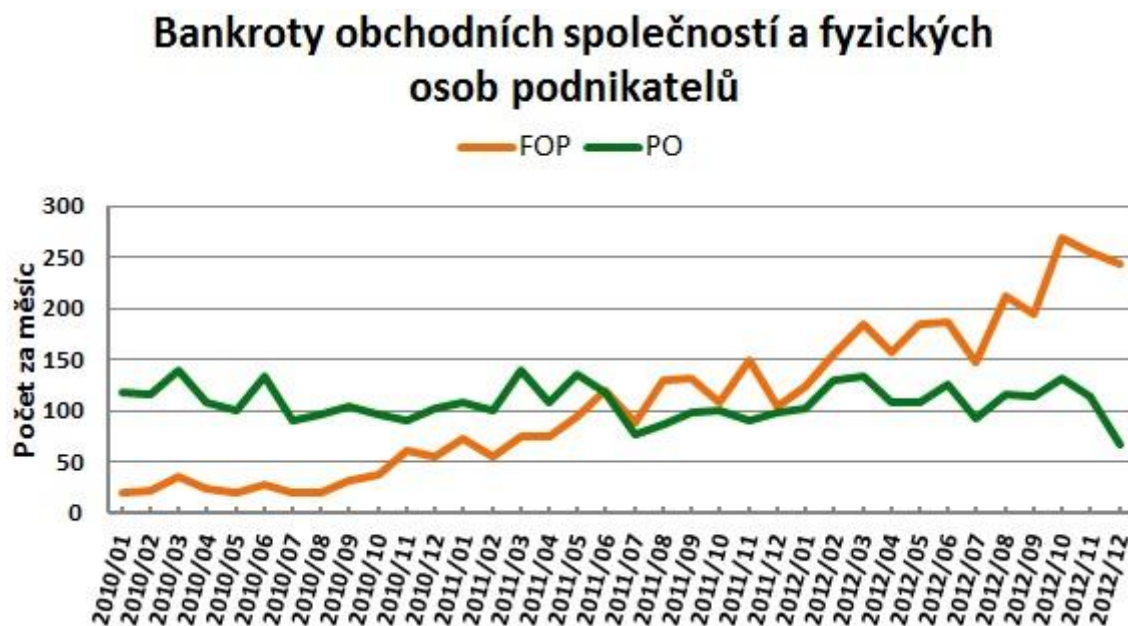

Obr.7. Osobní bankroty (Insolvenční rejstřík, výpočty CCB, 2012)

Porovnání bankrotů obchodních společností a fyzických osob a podnikatelů

Z grafu č. 8 je vidět, že bankroty obchodních společností nevykazují nijaké zvláštní výkyvy a dalo by se říci, že od roku 2010 až do října roku 2012 stagnují, ke konci roku 2012 vykazují dokonce pokles. Právý opak je patrný u fyzických osob podnikatelů, kde je vidět stagnace od ledna roku 2010 do října roku 2010 a poté už počty bankrotů fyzických osob podnikatelů jen rostou. Největší nárůst byl zaznamenán v říjnu 2012, který dosáhl téměř 270 případů bankrotů za měsíc.

Obr.8. Bankroty obchodních společností (PO) a fyzických osob podnikatelů (FOP)
(Insolvenční rejstřík, výpočty CCB, 2012)

Osobní bankroty podle krajů

Počty osobních bankrotů se liší kraj od kraje. V roce 2012 připadlo na 10 000 obyvatel 16 osobních bankrotů, v roce 2011 to bylo jen 11 osobních bankrotů. Ve statistice osobních bankrotů existují značné rozdíly mezi jednotlivými kraji republiky. Nejvíce osobních bankrotů na 10 000 obyvatel (viz graf níže) připadlo v roce 2012 na Karlovarský kraj (téměř 41). Jednou z příčin toho, že v Karlovarském kraji je nejvíce osobních bankrotů na 10 000 obyvatel může být i to, že se řadí mezi kraje s vyšší mírou nezaměstnanosti (na konci roku 2012 stoupla nezaměstnanost až na 10,84 %) (Finance.cz, 2013). Druhý v pořadí byl Královéhradecký kraj s 26 osobními bankroty na 10 000 obyvatel. Navzdory poměrně rychlému růstu osobních bankrotů v Praze (meziročně o 81 %) si tento kraj se 6 osobními bankroty na 10 000 obyvatel udržel pozici s nejnižším počtem osobních bankrotů. Druhou nejnižší hodnotu pak vykázal kraj Vysočina (8,6 osobních bankrotů na 10 000 obyvatel) (CCB, 2013).

Obr.9. Počty osobních bankrotů za rok 2012 na 10 000 obyvatel podle krajů (CCB, 2013)

Za měsíc prosinec (viz obrázek č. 10) roku 2012 bylo nejvíce osobních bankrotů vyhlášeno v Ústeckém (2 263) a Středočeském kraji (2 056). Nejméně pak v kraji Vysočina (442) a ve Zlínském kraji (609). Meziročně se počet bankrotů nejrychleji zvýšil v Pardubickém kraji a v kraji Vysočina (shodně o 85 %). Pouze o 10 % se počet osobních bankrotů meziročně zvýšil v Moravskoslezském kraji. I tak však byl v tomto kraji vyhlášen v roce 2012 třetí nejvyšší počet osobních bankrotů. Druhou nejnižší dynamiku růstu počtu osobních bankrotů vykázal Liberecký kraj (meziroční růst o 28 %) (CCB, 2013).

Obr.10. Počty osobních bankrotů podle krajů za prosinec 2012 (CCB, 2013)

„Ekonomika v letošním roce neporoste, reálné mzdy patrně také ne a bude přibývat nezaměstnaných. Stoupne tudíž i počet osob, které se svými dluhy nedokážou vyrovnat. Počet osobních bankrotů tak poroste, i když pomaleji než v letech 2008 a 2009,“ uvedla Věra Kameníčková (CCB, 2013).

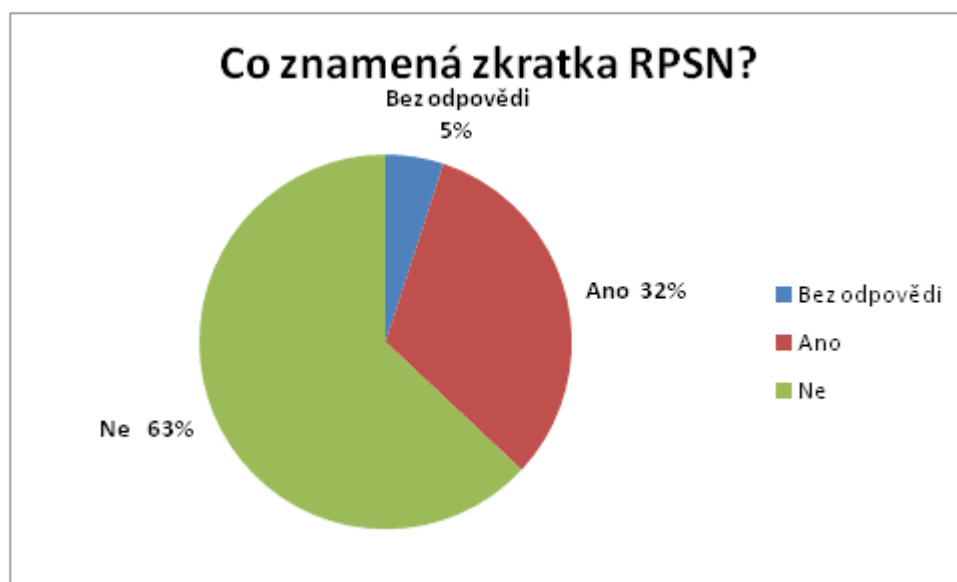
6.1 Finanční gramotnost

Zadluženosti silně napomáhá finanční ngramotnost lidí, kteří se bez uvážení zadluží a poté jsou překvapeni, kolik musí nakonec zaplatit. V poslední době je trend zadlužování, a to buď formou hypoték, různých spotřebitelských úvěrů, půjček nebo kreditních karet. Na zadlužování není nic špatného, ale pouze do té doby, pokud stačíte splácet. V souvislosti s danou problematikou byl zpracován výzkum, který pro Ministerstvo financí a Českou národní banku vypracovala společnost STEM MARK v roce 2010 pod názvem Finanční gramotnost obyvatel ČR. Výzkum si kladl za cíl zmapovat finanční gramotnost dospělé populace ČR na základě objektivních znalostí v oblasti financí, zjistit, na kolik lidé dokáží tyto znalosti využívat v běžné praxi, a zmapovat postoje a chování české populace v souvislosti s rodinnými financemi, úsporami a zajištěním. Podle Ministerstva financí ČR (2010 b) bylo jednou z klíčových otázek i vytváření rezerv, z které vyplynulo, že pravidelně si odkládá peníze stranou jako rezervu 60 % lidí, z nichž dvě pětiny nechávají peníze na běžném účtu. Rezervy na nepředvídané výdaje si tvoří 57 % lidí, přičemž na

běžném účtu je nechávají opět dvě pětiny z nich. Nový, dražší spotřebič je schopno ihned zakoupit 65 % domácností. O zajištění na stáří přemýšlelo 59 % lidí. Z důchodu hodlá své potřeby ve stáří financovat 45 % z nich, z penzijního připojištění 43 % a z úspor pak 30 % z nich. Třetina lidí si rezervy na stáří nevytváří, přičemž většina z nich říká, že není z čeho. Dostatečně zajištěno na stáří je dle svého mínění 44 % lidí. Finanční rozpočet si nedělá téměř polovina domácností.

Roční procentuální sazba nákladů

Mezi nebankovními finančními institucemi financujícími spotřebu se objevují i subjekty, které domácnostem poskytují zejména hotovostní neúčelové úvěry, dlužníky si nemusí prověřovat v registru dlužníků, nepožadují ručitele, úvěry poskytují ve velmi krátkém časovém horizontu, nezveřejňují takřka žádné informace o svých produktech a zpravidla nepostupují zcela korektně a transparentně. Jako nejproblematictější se jeví informování klientů o hodnotě RPSN. Dle průzkumu Ministerstva financí ČR (2010b) například necelá pětina lidí ví, co znamená zkratka RPSN, přesně rozepsat tuto zkratku dokáže necelá třetina z těch, kteří tvrdí, že vědí, co znamená. Přibližně třetina lidí tvrdí, že ví, co RPSN znamená. Zkratku ale dokázalo zcela správně „rozklíčovat“ jen 30 % z nich. Skutečný význam, tedy obsah sdělení, které se za zkratkou RPSN ukrývá, zná jen 17 % z celkového počtu 1005 respondentů (viz graf níže).

Obr.11. Co znamená zkratka RPSN? (Ministerstvo financí ČR, 2012)

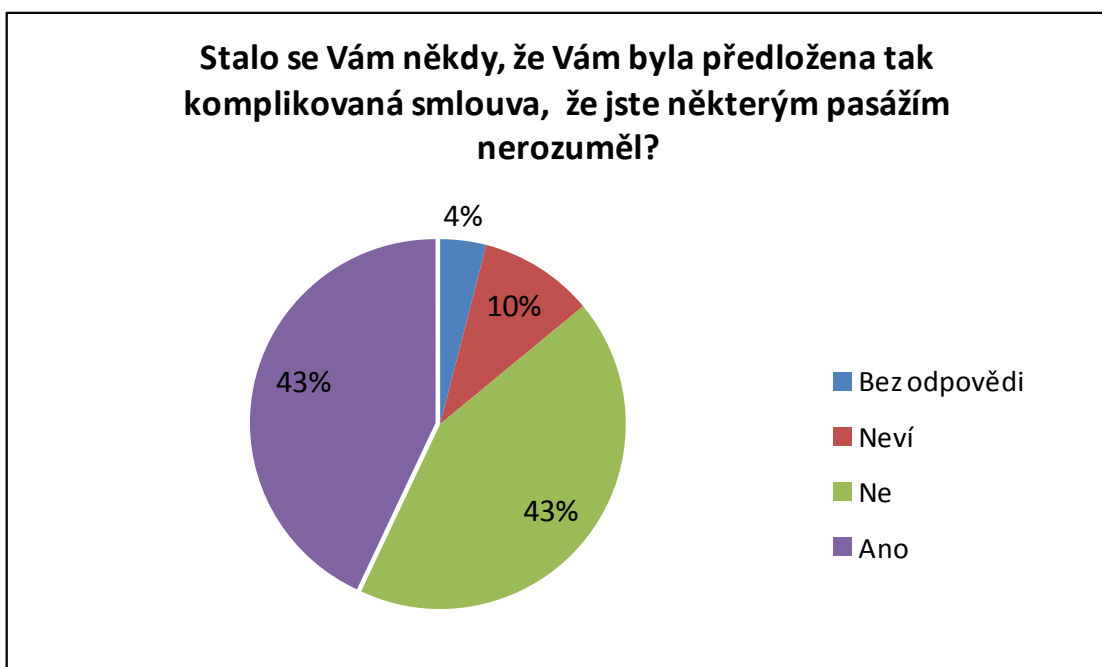
Klienti, kteří přece jenom tuší, že za touto zkratkou se může skrývat něco nekalého, chtějí, obvykle na infolince, získat představu o hodnotě RPSN či úrokové míře, čemuž se společnosti brání různými argumenty typu:

- sazba má vždy individuální charakter
- nelze jí stanovit, vše se odvíjí od frekvence splátek a doby, po kterou bude úvěr splácen
- tyto informace nemáme k dispozici, mají je naši obchodní zástupci
- úrok není pevně stanoven, při předčasném splácení se liší apod.

Podle zákona, musí být v případě, že je nabízen spotřebitelský úvěr nebo zprostředkování smlouvy obsahující úrokovou sazbu či jakékoli údaje týkající se nákladů na úvěr, uvedena i roční procentní sazba nákladů (RPSN) na spotřebitelský úvěr nebo příklad jejího výpočtu.

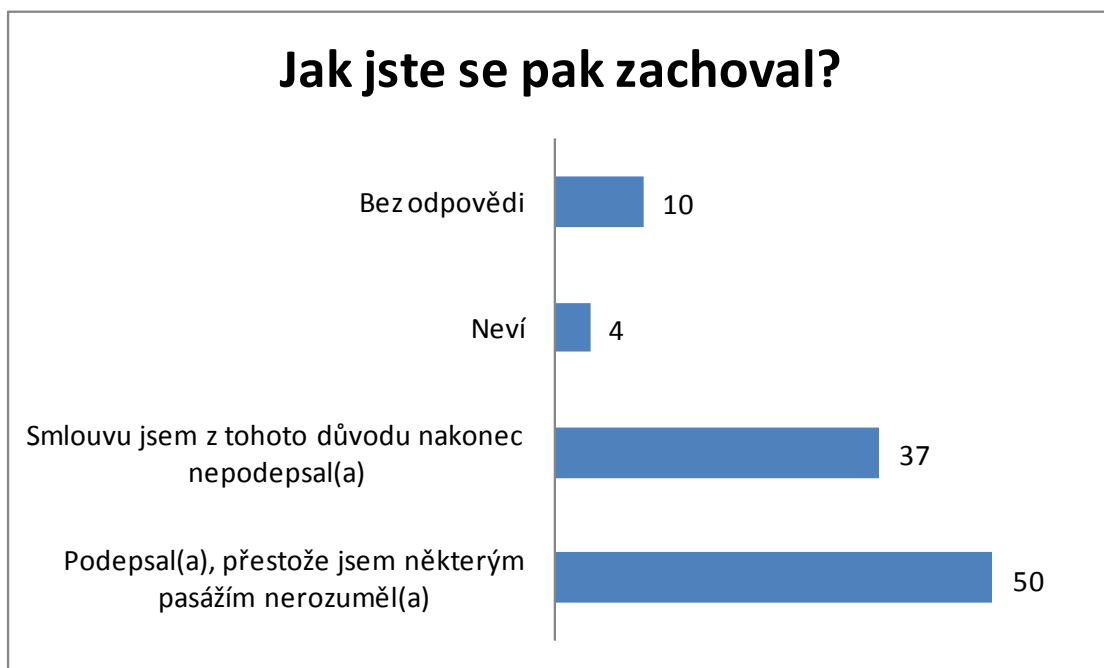
Příliš komplikovaná smlouva

Příliš komplikovaná smlouva: dvěma pětinaš lidí se stalo, že jim byla předložena tak komplikovaná smlouva, že některým pasážím nerozuměli (viz obrázek č. 12)

Obr.12. Příliš komplikovaná smlouva (Ministerstvo financí ČR, 2012)

Polovina z lidí, kterým byla předložena tak komplikovaná smlouva, že některým pasážím nerozuměli, ji nakonec stejně podepsala. (viz obrázek č. 13).

Obr.13. Reakce na předložení komplikované smlouvy (Ministerstvo financí ČR, 2012)

Na závěr této kapitoly provedeme shrnutí hlavních výstupů z měření finanční gramotnosti obyvatel České republiky. Jedná se o základní informace vyplývající z tohoto výzkumu, které by měly přispět každému k jeho lepší orientaci v oblasti financí:

Domácí finance: finančně gramotný občan (mimo jiné):

- má alespoň hrubou představu o tom, kolik má aktuálně k dispozici vlastních peněz
- sestavuje si rozpočet a sleduje jeho dodržování
- plánuje své výdaje minimálně na měsíc dopředu
- je připraven na situaci ztráty hlavního příjmu

Vytváření rezerv: finančně gramotný občan (mimo jiné)

- vytváří si rezervy – např. pravidelným odkládáním části příjmu
- tyto rezervy mohou být jak obecného charakteru, tak konkrétně zaměřené, např. ztráta příjmu či financování výdajů ve stáří
- již přemýšlel o tom, z čeho bude žít ve stáří

Finanční produkty: finančně gramotný občan (mimo jiné)

- při výběru finančního produktu zvažuje více nabídek a více zdrojů informací

- zná základní finanční produkty
- je si vědom rizik spojených s některými finančními produkty, např. platebními kartami
- ví, podle čeho si vybírat finanční produkty, např. spotřebitelský úvěr (MFČR, 2010a).

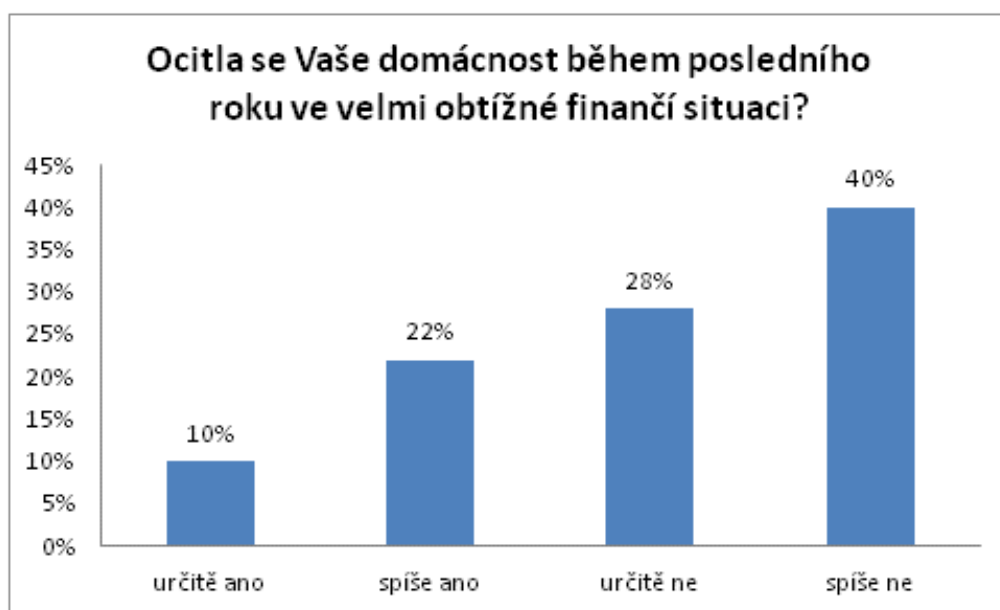
7 ZADLUŽENOST ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ

Značné tempo zadlužování českých domácností je vyvoláno vstupem silných ročníků (silné populační ročníky ze sedmdesátých let, tzv. Husákovy děti) do věku zakládání rodin, růstem reálných příjmů domácností, poklesem úrokových sazeb, zjednodušování procesu vyřízení úvěrů a v neposlední řadě i konkurencí na trhu finančních služeb. Dále můžeme zmínit například růst cen nemovitostí a tím i nutnost přijímat vyšší hypotéky, nárůst počet jednočlenných domácností či regulace nájemného. Finanční instituce se na trzích pokouší prosadit téměř se všemi představitelnými úvěrovými produkty. Hypotéky zůstávají pro banky i nadále stěžejním produktem. Zároveň začínají čím dál více financovat spotřebu. Úvěrový trh je trhem nedokonalým. Nabízející mnohdy nesdělují úplné informace o nákladech spojených s úvěrem a neumožňují tím spotřebiteli učinit racionální rozhodnutí. Nejvíce se tato nedokonalost projevuje u hotovostních úvěrů poskytovaných nebankovními institucemi. Tuto nedokonalost se snaží napravit Česká obchodní inspekce, která nalezne prohřešky u každé druhé kontrolované úvěrové smlouvy a každé páté reklamy na úvěr. Na druhé straně existuje nedokonalost v tom, že spotřebitel může zatajit informaci o své dlužnické minulosti. Výsledkem této nedokonalosti jsou dlužnické registry, které ji do určité míry řeší. Jejich problémem je zase oddělenost databází. Množství zprostředkovatelů úvěrů je na trhu čím dál více. S jejich reklamou se lze setkat téměř všude. Zpravidla poskytují nedostatečné informace, a to i v rozporu se zákonem. Trend zjednodušování procesu vyřízení úvěrů pokračuje, jeho motorem je silná konkurence. Výsledkem jsou produkty, jakými je například hypotéka vyřízená na počkání či hypotéka, u které není nutné zařizovat odhad nemovitosti. Česká republika není v procesu rostoucího zadlužování výjimkou. Obdobný trend zažívají téměř všechny země vyspělého západního světa již od konce 80. let a notně tak vyvstává otázka, čím je způsobeno to, že podíl úvěrů na disponibilním důchodu domácností v posledních necelých třiceti letech prudce narůstá. Hnacím motorem jsou ve většině zemí hypotéky a kreditní karty, ale někteří autoři mezi příčiny uvádí i existenci státního blahobytu. Nejohroženější skupinou mezi zadluženými domácnostmi zůstávají ty nízkopříjmové. Rizikem pro finanční trh je trh nemovitostí. Platí totiž, že na trhu s nemovitostmi existuje dvojí cena. Jedna je výnosová a druhá je tvořena spekulacemi. Z růstu cen nemovitostí přitom profitují zejména starší generace a mladé jsou znevýhodňovány. V ČR je výnosová cena zkrácena regulací nájemného. Její odbourání by mohlo s cenami nemovitostí značně zahýbat. (Měšec, 2006).

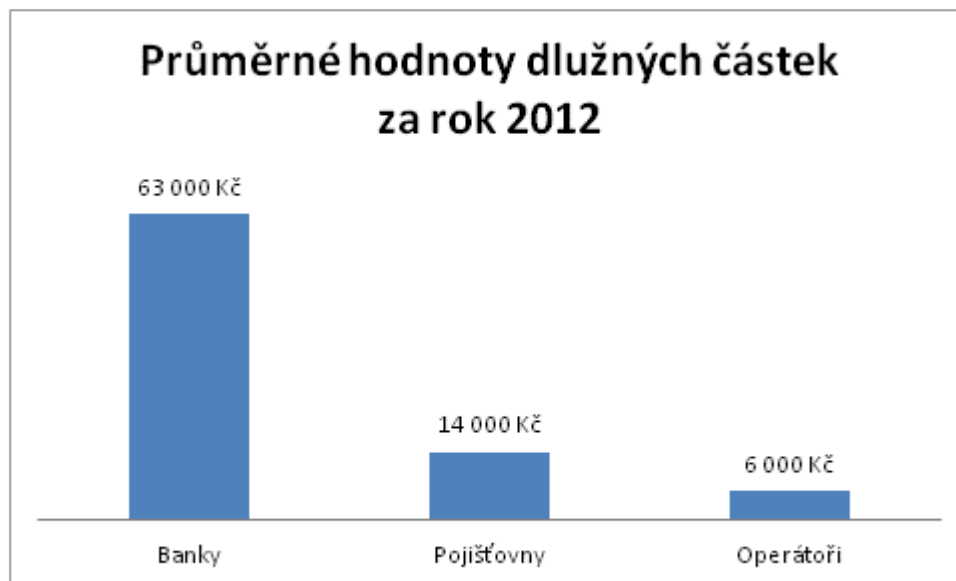
Domácností, které se v posledním roce dostaly do finanční tísně, je stejně jako před rokem. Výsledek průzkumu z roku 2010 odráží patrně stav po první vlně ekonomické krize. Současné výsledky jsou na zhruba stejné úrovni, kterou STEM zaznamenal v letech 2007 až 2008, kdy bylo „finančně ohrožených“ domácností v ČR nejméně.

Níže uvedený graf znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zdali se jejich domácnost během posledního roku ocitla ve velmi obtížné finanční situaci? Z odpovědí vyplývá, že 10 % domácností má určitě finanční problémy, 22 % připouští, že má finanční problémy, 28 % respondentů nemá problémy s finanční situací a 40 % dotazovaných odpovědělo, že finanční problémy spíše nemá.

Obr.14. Ocitla se Vaše domácnost během posledního roku ve velmi obtížné finanční situaci? (Novinky.cz, 2013)

„Čeští neplatiči nejvíce dluží bankám, telekomunikačním operátorům a pojišťovně (viz obrázek č. 15). V průměru dluží lidé po lhůtě splatnosti bankám přes 63 tisíc korun, pojišťovně bezmála 14 tisíc korun a za mobil a internet přes 6 tisíc korun. Nejvíce pohledávek po splatnosti z hlediska počtu je u bank, a to 21,8 %, následují telekomunikace s dvaceti procenty, a třetí jsou pojišťovny se čtrnácti procenty.“ Vyplývá to z analýzy pohledávek domácností, kterou realizovala Asociace inkasních agentur (AIA) (Novinky.cz, 2012).

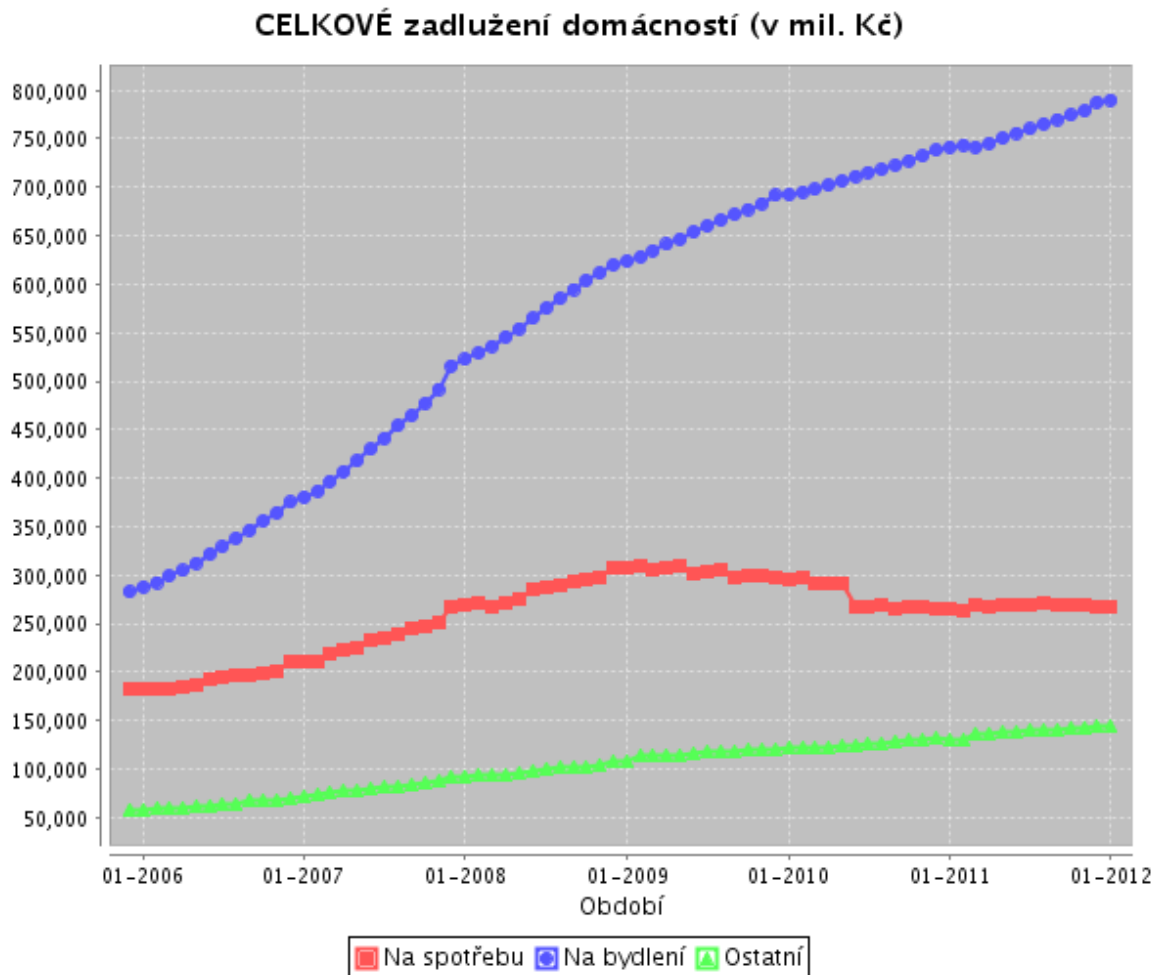
Obr.15. Průměrné hodnoty dlužných částek po lhůtě splatnosti českých neplatičů za rok 2012 (Novinky.cz, 2012)

Finanční situace do značné míry souvisí i se vzděláním. Čím lepšího vzdělání lidé dosáhli, tím lépe hodnotí svou finanční situaci. Nejhuře se tedy finančně cítí lidé se základním vzděláním bez vyučení, nejlépe naopak vysokoškoláci. Z hlediska sociálních skupin představují rizikovou skupinu studenti, z nichž finanční problémy přiznává polovina. U nezaměstnaných se jedná dokonce o 64 %. To důchodci si vedou podstatně lépe. Pouze třetina z nich hovoří o potížích. (Novinky.cz, 2013).

7.1 Vývoj zadluženosti českých domácností

V poslední době bylo trendem zadlužování, a to buď formou hypoték, různých spotřebitelských úvěrů, půjček nebo kreditních karet. Na zadlužování není nic špatného, ale jen pouze do té doby, pokud stačíte splácet. Podle serveru Gepard Finance (2012) zadluženost českých domácností roste, ale v porovnání se zeměmi eurozóny je stále na nízké úrovni. Největší podíl na celkovém dluhu mají tzv. „dobré“ úvěry - tedy úvěry na bydlení. Zadlužení domácností u bank a ostatních finančních institucí v ČR ke konci loňského roku činilo 1,117 bilionu korun, což představuje meziroční nárůst o 60,599 miliardy korun (+5,73%). Na každého obyvatele ČR tak připadal dluh ve výši 05 956 korun. Meziroční nárůst zadluženosti je sice vyšší než růst inflace, ale ochota domácností se zadlužovat je nižší než v předkrizových letech. „Jak se bude letos vyvíjet poptávka po úvěrech, bude záviset nejen na vývoji české ekonomiky, ale i na situaci v

eurozóně," říká Jan Kruntorád, předseda představenstva společnosti Gepard Finance (2012).

Obr.16. Celkové zadlužení domácností (ČNB, 2012)

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce se lidé zadlužují na bydlení a na spotřebu a až na třetím místě je kategorie ostatní. Lidé mající potíže se splácením, jako první nesplácejí krátkodobé úvěry a splátkové prodeje, faktury za služby (např. telekomunikace) a splátky leasingu. Hypotéky se snaží udržet do poslední chvíle, ty jsou velmi rozšířené a banky je rády nabízejí, protože tak mají zajištěný úrokový příjem ve formě splátky hypotéky na deset až třicet let dopředu a nejvyšší jistotu zajištění tzn. nemovitosti. A jak je to podle společnosti Gepard Finance (2012) s platební morálkou českých domácností? „Míra úvěrové delikvence u hypoték, tedy míra nesplácení hypoték, se stabilně drží pod třemi procenty," říká Jan Kruntorád (Gepard Finance, 2012). Jde o úvěry, které jsou alespoň z 50 procent zajištěny zástavním právem k nemovitosti.

Obr. 17. Zadluženost domácností (v % HDP) (Gepard Finance, 2012)

Jak je z výše uvedeného grafu vidět, Česká republika si, v co do zadluženosti zemí eurozóny vůbec nestojí špatně. V eurozóně je poměr úvěrů k HDP průměrně na úrovni 55%. Česká republika je hluboko pod tímto průměrem společně například se Slovenskem, Itálií nebo též Slovinskem. Naopak nejhůře je na tom Kypr a Estónsko.

8 VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ FINANČNÍM ÚŘADEM AČESKOU SPRÁVOU SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

„Daňové nedoplatky představují rozdíl mezi daní, která měla být zaplacená, a skutečně zaplacenou částkou. Daní, která měla být zaplacená, může být nejen daň poplatníkem nebo plátcem přiznaná, ale i daň doměřená správcem daně a příslušenství daně (penále, pokuty, úrok, náklady řízení atd.). Nedoplatky všech daňových příjmů dosáhly ke konci roku 2011 celkové výše 189,0 mld. Kč a proti roku 2010 vzrostly o 13,5 mld. Kč, tj. o 7,7 %. Největší objem nedoplatků (62,9 %) za rok 2011 evidovaly ve výši 118,8 mld. Kč územní finanční orgány. Druhý největší objem (32,4 %) daňových nedoplatků za rok 2011 ve výši 61,3 mld. Kč evidovala Česká správa sociálního zabezpečení“ (MFČR, 2011).

V níže uvedené tabulce je uvedena struktura nedoplatků v evidenci územních finančních orgánů (v mil.Kč) (MFČR, 2011).

Tab.5. Struktura nedoplatků v evidenci územních finančních orgánů (v mil. Kč) (Ministerstvo financí ČR, 2012)

Daň	Nedoplatek 2011
DPH - celkem	68 725
Daň z příjmů právnických osob	19 109
Daň silniční	1 521
Daň z převodu nemovitostí	3 209
Daň z příjmů fyz. osob z přiznání	14 284
Daň z nemovitostí	954

8.1 Vymáhání nedoplatků pomocí insolvenčního řízení u ČSSZ

Vymáhání a právní zajištění pohledávek bylo v roce 2011 realizováno OSSZ, PSSZ a MSSZ Brno ve smyslu platné právní úpravy, a to všemi dostupnými zákonnými formami správní exekuce, soudního výkonu rozhodnutí i uplatňováním pohledávek v konkurzních a vyrovnacích řízeních, resp. insolvenčních řízeních. ČSSZ klade trvalý důraz na včasnost zahajovaného exekučního řízení. Do výsledku vymáhání se v průběhu roku 2011 ještě promítly důsledky ekonomické krize. S tím souvisí i zvýšený počet povolených splátek. Ekonomickou situací je ovlivněna i skutečnost neustálého nárůstu zahájených insolvenčních řízení ve vztahu k plátcům pojistného. K 31.12.2011 evidovala Česká správa sociálního zabezpečení 130 dlužníků pojistného s pohledávkou vyšší než 30 mil. Kč

(o 11 dlužníků méně než v roce 2010), z toho 91 v konkurzu nebo v insolvenčním řízení a 17 v likvidaci. Celková výše pohledávek za těmito dlužníky činí 11,6 mld. Kč, tj. 18,9 % celkového, od roku 1993 kumulovaného objemu pohledávek a proti stavu k 31.12.2010 došlo k poklesu o 0,3 mld. Kč (MFČR, 2011).

8.2 Vymáhání daňových nedoplatků finančním úřadem

Ministerstvo financí České republiky uvádí, že k vymáhání daňových nedoplatků využívají finanční úřady všech zákonných prostředků. Výrazný objem vymáhaných i vymožených daňových nedoplatků byl finančními úřady dosažen úkony v daňové exekuci, kdy při evidovaném objemu vymáhaných daňových nedoplatků k 31.12.2011 v hodnotě 16,2 mld. Kč bylo v průběhu roku 2011 vymoženo 3,4 mld. Kč (MFČR, 2011).

8.2.1 Srážky ze mzdy

V poměrně velké míře je finančními úřady stále využívána při vymáhání daňových nedoplatků exekuce srážkami ze mzdy. K 31.12.2011 bylo ve vymáhání u této formy daňové exekuce evidováno 5 mld. Kč daňových nedoplatků a vymoženo cca 0,2 mld. Kč. Efektivita těchto exekucí je negativně ovlivňována omezenými možnostmi správce daně včas zjistit a reagovat na změny zaměstnavatele dlužníka. Dlužníci se častými změnami zaměstnavatele snaží „bránit“ uskutečnění daňové exekuce. Někteří zaměstnavatelé také stále ještě vyplácí zaměstnancům část sjednané mzdy ve vykazované minimální výši a zbývající část v hotovosti, popřípadě celou částku mzdy pouze v hotovosti, nezřídka mimo účetnictví. Výtežnost exekucí srážkami ze mzdy klesá i v důsledku hospodářské recese a zániku pracovních míst spolu s poklesem zaměstnanosti v některých regionech České republiky (MFČR, 2011).

8.2.2 Mobiliární exekuce

Relativně nízká úroveň efektivity vymáhání daňových nedoplatků přetrvává u mobiliárních exekucí. K 31.12.2011 bylo finančními úřady evidováno ve vymáhání prostřednictvím daňové exekuce prodejem movitých věcí 1,1 mld. Kč, což je srovnatelné s údaji předchozího roku. V průběhu roku 2011 bylo tímto prostředkem daňové exekuce vymoženo 0,14 mld. Kč. (MFČR, 2011).

8.2.3 Prodej nemovitostí

O něco vyšší částka daňových nedoplatků byla k 31.12.2011 evidována v exekucích prodejem nemovitostí, a to 1,4 mld. Kč, vymoženo však takto bylo 71 mil. Kč. Nízká výtěžnost exekucí v případě movitých věci je ovlivněna poklesem zájmu veřejnosti o věci nabízené finančními úřady v dražbách i poklesem hodnoty věcí prodávaných v dražbách. Movitý majetek dlužníků je tak často prakticky neprodejný, případně předpokládaný výtěžek nepostačí ani k úhradě exekučních nákladů. Daňové exekuce prodejem nemovitostí vykazují tradičně nízkou efektivitu zejména vlivem skutečnosti, že řada nemovitostí, které by mohly být postiženy touto exekucí, je zatížena zástavními právy dalších věřitelů s přednostním právem na uspokojení zajištěné pohledávky, a to zejména ze strany poskytovatelů platebních služeb. Nařízení daňové exekuce na prodej nemovitostí však zůstává nadále významným prostředkem vymáhání daňových nedoplatků, neboť řada dlužníků již po vydání exekučního příkazu na prodej nemovitosti uhradí pohledávku dobrovolně, aby zabránila prodeji nemovitosti. Dle stavu v evidenci daní je ke dni 31.12.2011 vykazována kumulovaná částka daňových pohledávek uplatněných a k tomuto dni dosud neukončených insolvenčních řízení v hodnotě 16,5 mld. Kč. Došlé platby z insolvenčního řízení k 31.12.2011 pouze za rok 2011 činily celkem 284,4 mil. Kč. Stále přetrvává trend nízkého výnosu těchto řízení. Míra uspokojení do insolvenčních řízení přihlášených daňových pohledávek je dlouhodobě na nižší úrovni oproti výsledkům dosaženým finančními úřady při vymáhání pohledávek vlastními úkony. Předmětem insolvenčního řízení je řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka (daňového subjektu) soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů, popřípadě k oddlužení dlužníka. Dosažené výsledky finančních úřadů korespondují s celkovou nízkou výtěžností insolvenčních řízení, která souvisejí nejen s dobou trvání insolvenčních řízení, ale i hodnotou a rozsahem majetku dlužníků, který je v těchto řízeních realizován k úhradě přihlášených pohledávek. Negativně ve vztahu k úhradám přihlášených pohledávek veřejných rozpočtů se projevují i řízení o oddlužení jako sanační forma řešení úpadku.

Finančními (2011) úřady je pozitivně hodnocen insolvenční rejstřík, ve kterém jsou zveřejňovány veškeré úkony a události jednotlivých fází insolvenčního řízení. I přes zdoluhavý přenos a nutnou průběžnou kontrolu přenášených dat se osvědčilo přebírání údajů z insolvenčního rejstříku Ministerstva spravedlnosti a jejich následné zasílání na

jednotlivé finanční úřady prostřednictvím IS ADIS. Pozitivním krokem bylo doplnění úlohy ADIS o insolvenční řízení, což významnou měrou zrychlilo i zjednodušilo zpracování přihlášek (MFČR, 2011).

8.2.4 Vymáhání dlužných částek FÚ v praxi

Je trochu na škodu, že státní instituce vymáhají pouze ty své pohledávky, které přihlásili do již probíhajících insolvenčních řízeních (oddlužení nebo konkurz) v daných lhůtách. V případě, že se jedná o nezajištěné pohledávky, budou uspokojeni tak jako všichni ostatní věřitelé min. 30% po dobu 5 let. Pokud se jedná o zajištěné pohledávky, budou uspokojeni do výše svého zajištění ke dni prohlášení insolvence z případného zpeněžení majetkového zajištění. S ohledem, že finanční úřady a okresní správy sociálního zabezpečení příp. VZP a.s. mají své pohledávky včetně příslušenství vykonatelné, tak mohou na rozdíl od ostatních podnikatelských subjektů promptně zřídit na majetku (movité a nemovité věci) daných dlužníků zástavní práva, čímž jsou zvýhodněni proti všem ostatním, protože se automaticky stávají zajištěnými věřiteli.

9 ZHODNOCENÍ SITUACE A VHODNÁ DOPORUČENÍ

Závěrečné shrnutí provedené analýzy insolvenčních návrhů a osobních bankrotů v České republice vyplynulo jednoznačně. Od platnosti současného IZ lze konstatovat, že počty insolvenčních návrhů mezi lety 2008 a 2012 vzrostly o více jak 600 %. Dlužnické insolvenční návrhy vzrostly o 760 %, přičemž se jednoznačně předpokládá u insolvenčního návrhu dlužníka, způsob řešení úpadku oddlužením. Věřitelské insolvenční návrhy vzrostly během pěti let o 315 % a počty osobních bankrotů vzrostly z počtu 722 osobních bankrotů za rok 2008 až na počet 23 179 v roce 2012, tedy dokonce o více jak 3 200 %. Uvedený procentuální nárůst je poměrně velký, ovšem jedná se pouze o relativní vyjádření zjištěných údajů.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, předložená práce byla zpracována s cílem podat ucelený přehled o aktuální problematice řešení úpadku drobných dlužníků podle insolvenčního zákona. Neexistuje nějaká přesná rada, podle které by mohli dlužníci a věřitelé postupovat, aby dosáhli co nejlepšího výsledku. Existuje řada faktorů, které tuto problematiku ovlivňují. Pokusím se nastínit doporučení, jak předejít problémům se zadlužováním, popřípadě pár rad díky kterým by měl být proces oddlužení mnohem úspěšnější.

- hlavním pravidlem by mělo být obezřetné chování, tedy příliš nepoužívat cizí zdroje financování a vycházet z předpokladu, že pokud to není nezbytně nutné, raději si nepůjčovat
- nekupovat takové věci, které jsou nad rámec finančním příjmům a zbytečně si tak finančně nepřitěžovat
- pokud se již přistoupí k půjčce nebo úvěru, pečlivě si porovnat jednotlivé produkty finančních institucí (úrokové sazby, roční procentuální sazby nákladů, poplatky za vedení účtu, poplatky za předčasné splacení, za nezaplacení splátky atd.)
- velmi důležitá je komunikace, i v případě, že nebudete přebírat poštu, odmítnete se domluvit s úřady či věřiteli, nic se tím nevyřeší
- dávat přednost finančním institucím bankovního typu před nebankovními institucemi
- pečlivě pročítat všeobecné podmínky úvěrových smluv a půjček
- zhodnotit, zdali je vhodné se zadlužit kvůli věcem, jejichž životnost bude kratší než doba splacení (typickým příkladem je nákup vánočních dárků nebo letní dovolené)

- průběžně platit, i když nemáte na celou platbu, je dobré poslat věřiteli alespoň část a snažit se s ním domluvit na odložení splátky nebo na novém splátkovém kalendáři.
- zohledňovat možné budoucí situace, jako například narození dítěte, rozchod či rozvod s partnerem, ztráta zaměstnání, ručení či spoluručení, nemoc či odchod do důchodu.
- pokud již nastaly problémy se splácením, snažit se splatit ty úvěry nebo půjčky, které mají vyšší prioritu (dluhy, které mají vysoké poplatky za nesplácení a které jsou spojené s bydlením)
- věcně i formálně správně vyplnit návrh na zahájení insolvenčního řízení (na zahájení úpadku) a návrh na povolení oddlužení
- nechat si dobře poradit odborníky (např. advokáty, občanskými poradnami, daňovými poradci, účetními)
- nezapomenout připojit přílohy k návrhu na povolení oddlužení – seznam závazků, majetku, listiny dokládající příjmy za poslední 3 roky, listiny, na které se dlužník odvolává, doklad o výši příjmů, výpis z rejstříků trestů
- uvádět pravdivé informace, zatajované či pozměňované skutečnosti by mohly nastalou situaci jen zhoršit
- komunikovat s věřiteli a zajistit si jejich souhlasy k oddlužení, komunikovat s insolvenčním soudem a insolvenčním správcem

Existuje řada důvodů, které vedou k zadlužování. Ne každý má dostatek finančních prostředků, aby si například za hotové koupil dům, byt, vybavení domácnosti či auto. Zbytečné jsou ovšem neúčelové úvěry, které vedou k zadlužení mnohem rychleji. Tyto úvěry bývají často dražší a velmi rychle může nastat situace, že nezbudou peníze na jejich splácení.

10 ZÁVĚR

Předložená práce byla vypracována s cílem popsat úpadek fyzické osoby – nepodnikatele a nastínit možnosti jeho řešení dle české právní úpravy, kterou představuje zejména insolvenční zákon. Předmětem bakalářské práce bylo popsat ekonomické aspekty oddlužení fyzických osob s přihlédnutím ke způsobu vymáhání z pohledu veřejné správy. Primární snahou nebylo podat čtenáři vyčerpávající popis jednotlivých zákonných ustanovení, ale spíše popsat tzv. spotřebitelský úpadek, který je v současné době často využíván a v práci popsat průběh insolvenčního řízení včetně jednotlivých variant řešení úpadku s hlavním zaměřením na institut oddlužení.

Teoretická část této práce obsahuje přesné vymezení samotného pojmu úpadek či hrozící úpadek, a také jednotlivé druhy řešení úpadku s hlavním zaměřením na institut oddlužení. Na úvod autorka popisuje, že novela insolvenčního zákona, tedy zákona č. 182/2006 Sb., je v oblasti insolvenčního práva naprosto zásadní. Ne vždy tomu tak v České republice bylo. Předchozí zákon o konkurzu a vyrovnání zcela opomíjel fyzické osoby nepodnikatele a nenabízel odpovídající nástroj k řešení jejich finančních potíží. Oddlužení, vytvořeno výhradně pro fyzické osoby – nepodnikatele, vneslo do našeho soudního systému tolik potřebnou možnost řešit úpadek velmi efektivní cestou. Při velkém nárůstu spotřebitelských úvěrů v posledních letech jsou krajské soudy zahlcovány návrhy na oddlužení. Ovšem někteří dlužníci vkládají do této možnosti snad až příliš mnoho nadějí, podcení dodržování svých povinností a žádost o oddlužení v jejich případě končí zamítnutím. V poslední kapitole teoretické části jsou zmíněny daňové nedoplatky v institucích veřejné správy jako je Česká správa sociálního zabezpečení a Finanční úřad.

V praktické části je podrobně rozebrán počet insolvenčních návrhů, je provedena analýza jak věřitelských, tak i dlužnických insolvenčních návrhů. Rovněž je provedena analýza počtu osobních bankrotů. Závěr obou dvou analýz je naprosto shodný – jak počet insolvenčních návrhů, tak počet osobních bankrotů stále roste. Rozmáhající se trend spotřebitelských půjček téměř na cokoli, život na dluh, zákonitě vede k růstu počtu insolvenčních návrhů, potažmo návrhů na oddlužení. Velkým handicapem našich občanů je finanční ngramotnost. Lidé často podepisují úvěrové smlouvy, aniž by jim rozuměli – polovina z lidí, kterým byla předložena tak komplikovaná smlouva, že některým pasážím nerozuměli, ji nakonec stejně podepsala... V poslední kapitole praktické části je popsáno vymáhání daňových nedoplatků pomocí insolvenčního řízení u České správy sociálního

zabezpečení. Finanční úřad rovněž využívá různé způsoby vymáhání nedoplatků, jako jsou např. srážky ze mzdy, mobiliární exekuce či prodej nemovitostí.

Je třeba vzít v úvahu, že pět let od nabytí účinnosti není dostatečně dlouhým obdobím k tomu, aby se odhalily veškeré slabé stránky insolvenčního zákona. Je pravdou, že nelze přehlédnout každoroční nárůst počtu insolvenčních návrhů fyzických osob – nepodnikatelů a s tím související trend zadlužování domácností, ovšem na druhé straně je nutno dodat, že dlužníci našli důvěru v naši zákonnou úpravu, soudy a čím dál častěji využívají institutu oddlužení.

SEZNAM LITERATURY

- HANOUSKOVÁ, Miloslava, KOUBOVÁ, Šárka a NĚMEČEK, Ladislav, 2010. Praktický průvodce návrhem na povolení oddlužení. České Budějovice: Občanská poradna při Jihočeské rozvojové, 42 s. ISBN 978-80-254-8509-5.
- HOSTÝNSKÝ, Jan, 2009. Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu. 1.vyd. Ostrava: Key Publishing, 112 s. ISBN 978-80-7418-010-1
- Insolvenční zákon a předpisy související; Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář, 2008. Praha: ASPI, 903 s. ISBN 978-80-7357-375-1
- KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN a Lukáš PACHL, 2008. Insolvenční právo. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3
- KUČERA, František, 2009. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): s judikaturou a souvisejícími předpisy, Praha: C. H. Beck, 306 s. ISBN 978-80-7400-163-5.

Internetové zdroje:

- AKTUÁLNĚ.CZ, 2009, *Osobní bankrot vyhlásilo třikrát víc lidí než vloni [online]*, [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/clanek.phtml?id=647846>
- CREDITREFORM, 2012, *Vývoj insolvenční v České republice v lednu 2012 [online]*, 2012, [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/TZ_vyvoj_insolvenci_01_20121.pdf
- CREDITREFORM, 2013, *Vývoj insolvenční v České republice v roce 2012 [online]*, [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://web.creditreform.cz/cs/content/press/information/Insolvenzen_2012.pdf
- CREDITREFORM, *Aktuální tiskové informace [online]*, [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://web.creditreform.cz/cs/content/press/information/index.jsp>
- CZECH CREDIT BUREAU, 2013, *Osobní bankroty v roce 2012 [online]*. © Copyright 2013 - CRIF - Czech Credit Bureau, a. s. [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.crif.cz/Novinky/Novinky/Pages/V-roce-2012-bylo-vyhlášeno-16-956-osobních-bankrotů,-firem-zbankrotovalo-3-692.aspx>
- ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2012, *Celkové zadlužení domácností*, Copyright(c) Česká národní banka, 2003-2009, [cit. 2013-02-27]. Dostupné na: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_sestuid=1538&p_uka=1,2,3

&p_strid=AD&p_sort=2&p_od=200512&p_do=201201&p_period=1&p_des=50&p_format=4&p_decsep=,&p_lang=CS

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČNÍ, 2012, *Výroční zpráva 2011 [online]*. [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/E546D3B5-F389-4308-BC52-80E763BDADB9/0/cssz_vz_2011.pdf

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČNÍ, 2013a, *Profil organizace [online]*, [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/>

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČNÍ, 2013b, *Okresní správy sociálního zabezpečení [online]*, [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/organizacni-struktura/okresni-spravy-socialniho-zabezpeceni.htm>

FINANCE.CZ, 2013, *Nezaměstnanost v Karlovarském kraji stoupla na 10,8 procenta [online]*, [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/376043-nezamestnanost-v-karlovarskem-kraji-stoupla-na-10-8-procenta/>

FINANČNÍ SERVER MĚŠEC.CZ, 2006, *Vývoj zadluženosti českých domácností [online]*, [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: http://i.iinfo.cz/urs-att/Studie_o_zadlulenosti_ceskych_domacnosti_2006-1-116048262929820.pdf

FINANČNÍ ÚŘADY V REGIONECH, 2013, *Informace o finančních úřadech [online]*, [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: <http://financni-urady.cz/>

GEPARD FINANCE, 2012, *Zadluženost českých domácností roste [online]*, [cit. 2012-11-22]. Dostupné z: <http://www.gpf.cz/zadluzenost-ceskych-domacnosti-roste>

LANSKÝ L. a A. BARTŮŇKOVÁ, Epravo.cz, 2008, *Úpadek podle nového insolvenčního zákona [online]*. © EPRAVO.CZ, [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/upadek-podle-noveho-insolvencniho-zakona-52563.html>

MAULWURF A., Epravo.cz, 2012, *Nové nezabavitelné částky (nezabavitelné minimum) při srážkách ze mzdy pro rok 2013 [online]*, © EPRAVO.CZ, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-nezabavitelne-castky-nezabavitelne-minimum-pri-srazkach-ze-mzdy-pro-rok-2013-87240.html>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2010a, *Shrnutí hlavních výstupů z měření finanční gramotnosti obyvatel ČR [online]*, [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MF_FG_Shrnuti_rok_2010.pdf

- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2010b, *Finanční gramotnost v ČR [online]*. [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/EXT_-_PPT_zaverecna_zprava_mereni_FG_-_plne_zneni.pdf
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2011, *Příjmy státního rozpočtu [online]*. [cit. 2012-09-20]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2011_C-II.pdf
- MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, 2013, *Statistiky [online]*, © Ministerstvo spravedlnosti ČR, [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>
- MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, 2013a, *Insolvenční zákon [online]*, © Ministerstvo spravedlnosti ČR, [cit. 2012-12-08]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>
- NOVINKY.CZ, 2012, *Češi nejvíce dluží bankám, pojišťovnám a operátorům [online]*, [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/273401-cesi-nejvice-dluzi-bankam-pojistovnam-a-operatorum.html>
- NOVINKY.CZ, 2013, *Problémy s penězi má třetina domácností [online]*, [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/293053-problemy-s-penezi-ma-tretina-domacnosti.html>
- OBČANSKÉ PORADNY, 2013, *Dluhové desatero [online]*, [cit. 2013-01-29]. Dostupné z: <http://dluhy.obcanskeporadny.cz/index.php/dluhove-desatero>
- PACHL L., Epravo.cz, 2008, *Mýty a fakta o oddlužení (osobním bankrotu, spotřebitelském úpadku). [online]*. © 1999-2012. [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/myty-a-fakta-o-oddluzeni-osobnim-bankrotu-spotrebitelskem-upadku-52883.html>
- POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, 2013, *Návrh zákona včetně důvodné zprávy [online]*, [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=604&CT1=0>
- SEDLÁČEK D. a J. JÍROVEC, Epravo.cz, 2011, *Novela zákona o soudních poplatcích [online]*, © EPRAVO.CZ, [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-soudnich-poplaticich-79507.html>
- ZELENÝ M., Aktuálně.cz, 2011, *Dluhy mají držitele, dlužníci zas věřitele [online]*, [cit. 2012-11-07]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=13449>

Časopisy:

BERGER, Pavel, 2012. Insolvenční poradna. *Konkursní noviny*, č. 8, s. 1 a 2. ISSN 1213-4023.

DÖRFL, Luboš, 2012. Insolvenční poradna. *Konkursní noviny*, č. 19, s. 1 a 2. ISSN 1213-4023.

PACHL, Lukáš, 2012. Poslanecká sněmovna projednává novelu insolvenčního zákona. *Konkursní noviny*, č. 7, s. 1. ISSN 1213-4023.

ZÁKONY, 2012. Sborník úplných znění zákonů obchodního, občanského a trestního práva a souvisejících předpisů, Česko. Český Těšín: Poradce. ÚZ: úplné znění. ISSN 1802-8330.

Osobní setkání s insolvenčním správcem ing. Nožičkou, které se uskutečnilo v roce 2013.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZ	Insolvenční zákon
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
FÚ	Finanční úřad
CCB	Czech Credit Bureau
MSSZ	Městská správa sociálního zabezpečení
PSSZ	Pražská správa sociálního zabezpečení
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
RPSN	Roční procentuální sazba nákladů
ČNB	Česká národní banka
MS	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MFČR	Ministerstvo financí České republiky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.1. Okresní pracoviště ČSSZ	34
Obr.2. Vývoj počtu osobních bankrotů za roky 2008 - 2012	43
Obr.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení v letech 2008 – 2012	44
Obr.4. Věková struktura osob, u nichž bylo povoleno oddlužení v roce 2012	46
Obr.5. Vývoj osobních bankrotů v České republice za rok 2012	46
Obr.6. Vývoj osobních bankrotů v České republice za rok 2011	47
Obr.7. Osobní bankroty	48
Obr.8. Bankroty obchodních společností (PO) a fyzických osob podnikatelů (FOP)	49
Obr.9. Počty osobních bankrotů za rok 2012 na 10 000 obyvatel podle krajů.....	50
Obr.10. Počty osobních bankrotů podle krajů za prosinec 2012	51
Obr.11. Co znamená zkratka RPSN?	52
Obr.12. Příliš komplikovaná smlouva	53
Obr.13. Reakce na předložení komplikované smlouvy	54
Obr.14. Ocitla se Vaše domácnost během posledního roku ve velmi obtížné finanční situaci?	57
Obr.15. Průměrné hodnoty dlužných částek po lhůtě splatnosti českých neplatičů za rok 2012	58
Obr.16. Celkové zadlužení domácností	59
Obr. 17. Zadluženost domácností (v % HDP)	60

SEZNAM TABULEK

Tab.1. Insolvenční návrhy v ČR za období 2008 – 2012	37
Tab.2. Statistika počtu insolvenčních návrhů podaných dlužníkem za roky 2008 – 2012	39
Tab.3. Statistika počtu insolvenčních návrhů podaných věřiteli za roky 2008 – 2012	40
Tab.4. Přehled za léta 2008 – 2012 o oddlužení plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty	45
Tab.5. Struktura nedoplatků v evidenci územních finančních orgánů (v mil. Kč)	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: *Přihláška pohledávky, elektronická verze* [Dostupný z:

<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>]

Příloha č. 2: *Návrh na povolení oddlužení, elektronická verze* [Dostupný z:

<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>]

Příloha č. 3: *Dluhové desatero* [Dostupný z:

<http://dluhy.obcanskeporadny.cz/index.php/dluhove-desatero>]

Příloha č. 4: *Struktura ČSSZ* [Dostupný z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/profil-organizace/organizacni-struktura-CSSZ.htm>]

Příloha č. 5: *Průběh insolvenčního řízení* [Dostupný z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/insolvence-upadek-opu-13561.html#b1>]

PŘÍLOHA I: PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY

PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY	
Soud	<input type="text"/> Spis. značka <input type="text"/> <input type="text"/> INS <input type="text"/> <input type="text"/>
Dlužník	
☐ 01 Fyzická osoba ☐ 02 Právnícká osoba	
Věřitel	
☐ 03 Fyzická osoba ☐ 04 Právnícká osoba	
05 Korespondenční adresa ^M ☐	
Elektronická adresa:	Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:
<input type="text"/>	<input type="text"/>

¹ vyplní se pouze u zahraničních osob
² datum narození se vyplní, pokud nebylo přiděleno rodné číslo
³ vyplňte pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele
^M vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

Příhláška pohledávky	
Pohledávka č. 1 + -	
Typ pohledávky: <input type="text"/>	
47 Celková výše přihlášených pohledávek (Kč):	0,00
48 Celková výše nezajištěných pohledávek (Kč):	0,00
49 Celková výše zajištěných pohledávek (Kč):	0,00
50 Počet pohledávek:	<input type="text"/>
51 Počet vložených stran:	<input type="text"/>
Věřitel prohlašuje, že údaje v přihlášce jsou pravdivé.	
52 Seznam příloh:	
Povinné přílohy: <ol style="list-style-type: none"> 1. Je-li věřitel právnická osoba - výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru. 2. Kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky. 3. Je-li věřitel zastoupen na základě plné moci – plná moc. 	
<input type="button" value="Vložit elektronickou přílohu"/>	
Zde uveďte veškeré přílohy, které jsou k přihlášce přikládány v listinné podobě:	
1	<input type="text"/> + -
Podpisem stvrzuje:	
53 V <input type="text"/>	Dne <input type="text"/>
☒ Věřitel ☐ Zástupce	
Způsob doručení přihlášky pohledávky na soud: ☒ Listinná podoba ☐ Datová schránka/e-mail ☐ ePodatelna MSp	

PŘÍLOHA II: NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ

NÁVRH NA POVOLENÍ ODDLUŽENÍ	
Soud	<input type="text"/> Spis. značka <input type="text"/> INS <input type="text"/>
Dlužník	
☐ 01 Fyzická osoba ☐ 02 Právnícká osoba	
☐ 03 Korespondenční adresa ^M ☐	
Elektronická adresa:	Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Osoba oprávněná jednat za dlužníka	
☐ 04 Fyzická osoba ☐ 05 Právnícká osoba ☒ ne	
06 Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení	
☒ ano ☐ ne	
Z důvodu zde uvedených navrhuji, aby soud rozhodl o úpadku ☐ hrozícím úpadku ☐ dlužníka a zároveň rozhodl o povolení oddlužení. Popis rozhodujících skutečností osvědčujících úpadek/hrozící úpadek: <input type="text"/>	
07 Návrh na povolení oddlužení je podáván po podání insolvenčního návrhu věřitele	
☐ ano ☒ ne	
08 Navrhovaný způsob oddlužení	
Zpeněžením majetkové podstaty:	☐
Plněním splátkového kalendáře:	☐
Dlužník nenavrhuje způsob oddlužení:	☐
09 Podrobný popis okolností, z nichž lze usuzovat na výši hodnoty plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníka	
<input type="text"/>	
10 Očekávané příjmy dlužníka v následujících 5 letech	
<input type="text"/>	
11 Údaje o všech dlužníkových příjmech za poslední 3 roky	
<input type="text"/>	

12 Počet vyživovaných osob	
Manžel/manželka	☐ ano ☒ ne
Počet vyživovaných dětí	<input type="text"/>
Počet jiných vyživovaných osob	<input type="text"/>

13 Dřívější insolvenční či obdobná řízení řešící v posledních 5 letech úpadek			
Dlužníka	☐ ano ☒ ne	Zákonného zástupce	☐ ano ☒ ne
Statutárního orgánu	☐ ano ☒ ne	Člena kol. stat. orgánu	☐ ano ☒ ne

14 Údaje o nezahrazených pravomocných odsouzeních pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy		
	Sp. zn.:	Soud:
Dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Zákonného zástupce dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Člena stat. orgánu dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Člena kol. stat. orgánu dlužníka:	<input type="text"/>	<input type="text"/>

15 Navrhují, aby soud stanovil nižší než zákonem určené splátky	
☐ ano ☒ ne	

Popis veškerého majetku dlužníka				
16 Majetek, který není předmětem zajišťovacích práv:				
č.:	Specifikace majetku:	Množství:	Pořizovací cena:	
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>
17 Majetek, který je předmětem zajišťovacích práv:				
č.:	Specifikace majetku:	Druh zajištění:	Množství:	Pořizovací cena:
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>

Popis všech závazků dlužníka				
18 Závazky, ze kterých nevyplývá právo na uspokojení ze zajištění - nevykonatelné:				
č.:	Popis závazku:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):	
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>
19 Závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění - nevykonatelné:				
č.:	Popis závazku:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):	
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>
20 Závazky, ze kterých nevyplývá právo na uspokojení ze zajištění - vykonatelné:				
č.:	Popis závazku:	Označení rozhodnutí:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>

21 Závazky, ze kterých vyplývá právo na uspokojení ze zajištění - vykonatelné:				
č:	Popis závazku:	Označení rozhodnutí:	Věřitel:	Výše závazku (v Kč):
1				<input type="text"/> <input type="button" value="+"/> <input type="button" value="-"/>

22 Zákon vyžaduje souhlas manžela(-ky); to neplatí, jestliže oddlužením nemůže být dotčen majetek z nevypořádaného společného jmění manželů, rozsah vyživovacích povinností dlužníka vůči jeho manželu a nezaopatřeným dětem nebo rozsah vyživovacích povinností dlužníka manžela

Souhlasím s povolením oddlužení:

Manžel(-ka)	Příjmení:	<input type="text"/>	Jméno:	<input type="text"/>
	Titul za jm.:	<input type="text"/>	Titul před jm.:	<input type="text"/>
	Obec:	<input type="text"/>	PSČ:	<input type="text"/>
	Ulice:	<input type="text"/>	Č.p.:	<input type="text"/>
	Stát:	<input type="text" value="Česká republika"/>		

Podpis:	Potvrzení úředního ověření podpisu:
<input type="text"/>	<input type="text"/>

23 Ručitel za splnění oddlužení

Fyzická osoba
  Právnícká osoba
  ne

24 Spoludlužník za splnění oddlužení

Fyzická osoba
  Právnícká osoba
  ne

Dlužník prohlašuje, že není podnikatelem a že údaje v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách jsou pravdivé.

25 Seznam příloh:

Povinné přílohy:

- Seznam majetku, v němž se označí jednotlivě veškerý dlužníkův majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů, a veškerý jeho ostatní majetek; majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů se uvádí zvlášť.
- Seznam závazků, v němž se označí jednotlivě veškeré závazky dlužníka vůči věřitelům, kteří mají právo na uspokojení ze zajištění a veškeré jeho ostatní závazky. Pokud je některý ze závazků vykonatelný, vyznačí se tato skutečnost v seznamu závazků a přiloží se příslušné rozhodnutí či notářský nebo exekutorský zápis. U každého závazku vůči věřiteli, který má právo na uspokojení ze zajištění, se označí odkazem na příslušnou položku seznamu majetku, popř. odkazem na údaj o očekávaných příjmech, majetek sloužící k zajištění příslušné pohledávky.

3. Listiny dokládající dlužníkovy příjmy za poslední 3 roky (např. kopie potvrzení o příjmech z pracovního poměru, kopie daňových přiznání, výpisy z bankovních účtů).

4. Výpis z rejstříku trestů dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu, ne starší než 3 měsíce, nebo obdobný doklad českého státu, v němž dlužník v posledních 3 letech pobýval nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců.

5. Listiny, kterých se návrh na povolení oddlužení dovolává a listiny, které prokazují v návrhu na povolení oddlužení tvrzené skutečnosti.

Dále:

1. Je-li návrh na povolení oddlužení podáván i jako insolvenční návrh a dlužník je zaměstnavatel - seznam svých zaměstnanců.
2. Je-li dlužník právnická osoba - výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru.
3. Písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30% jeho pohledávky. Zároveň musí být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na kterém se s dlužníkem dohodl; podpis věřitele musí být úředně ověřen.
4. Podpisují-li návrh ručitelé či spoludlužníci - listiny, z nichž vyplývá spoludlužnictví nebo ručení těchto osob.
5. Je-li dlužník zastoupen na základě plné moci - plná moc.

Zde očíslete a označte veškeré přílohy, které jsou k návrhu na povolení oddlužení přikládány:

1

Podpisem stvrzuje:

26 V Dne

27 Dlužník 28 Jiná osoba - fyzická osoba 29 Jiná osoba - právnická osoba

Digitální podpis

Podpis

Je-li návrh na povolení oddlužení podáván zároveň jako insolvenční návrh, musí být podpis úředně ověřen nebo návrh musí být podán elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem.

Potvrzení úředního ověření podpisu

- ¹ vyplní se pouze tehdy, pokud je návrh na povolení oddlužení podáván po insolvenčním návrhu
- ² vyplní se pouze u zahraničních osob
- ³ datum narození se vyplní, pokud nebylo dlužníkovi přiděleno rodné číslo
- ⁴ vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště
- ⁵ vyplňte pouze tehdy jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele

PŘÍLOHA III: DLUHOVÉ DESATERO

1) *Kupujte si to, co skutečně potřebujete.*

Půjčujte si např. na ochranu a péči o zdraví, nebo na zboží a služby, které budete užívat i po zaplacení poslední splátky.

2) *Kupujte zboží, které odpovídá Vaším skutečným potřebám.*

Nezapomeňte, že značka a vzhled často tvoří polovinu ceny.

3) *Za určitých podmínek může být výhodnější si půjčit od banky i přesto, že vyřízení žádosti zpravidla trvá déle.*

4) *Pokud je v reklamě, že úrok je např. od 9 %, zpravidla Vy budete splácet větší úrok.* Ptejte se na všechny poplatky, povinná pojištění a cenu úvěrového účtu a porovnejte konečnou cenu v případě, že se rozhodujete mezi více spotřebními úvěry.

5) *Zjistěte si smluvní pokuty, které mohou být nepřiměřeně vysoké – jste si jistá/ý, že nebudete mít skutečně problémy se splácením?*

6) *Po odečtení všech nákladů (nájem, telefon, měsíční jízdenky jídlo, aj.) a všech splátek by Vám mělo zůstat ještě 20 % - nikdy nevíte, co se může stát.*

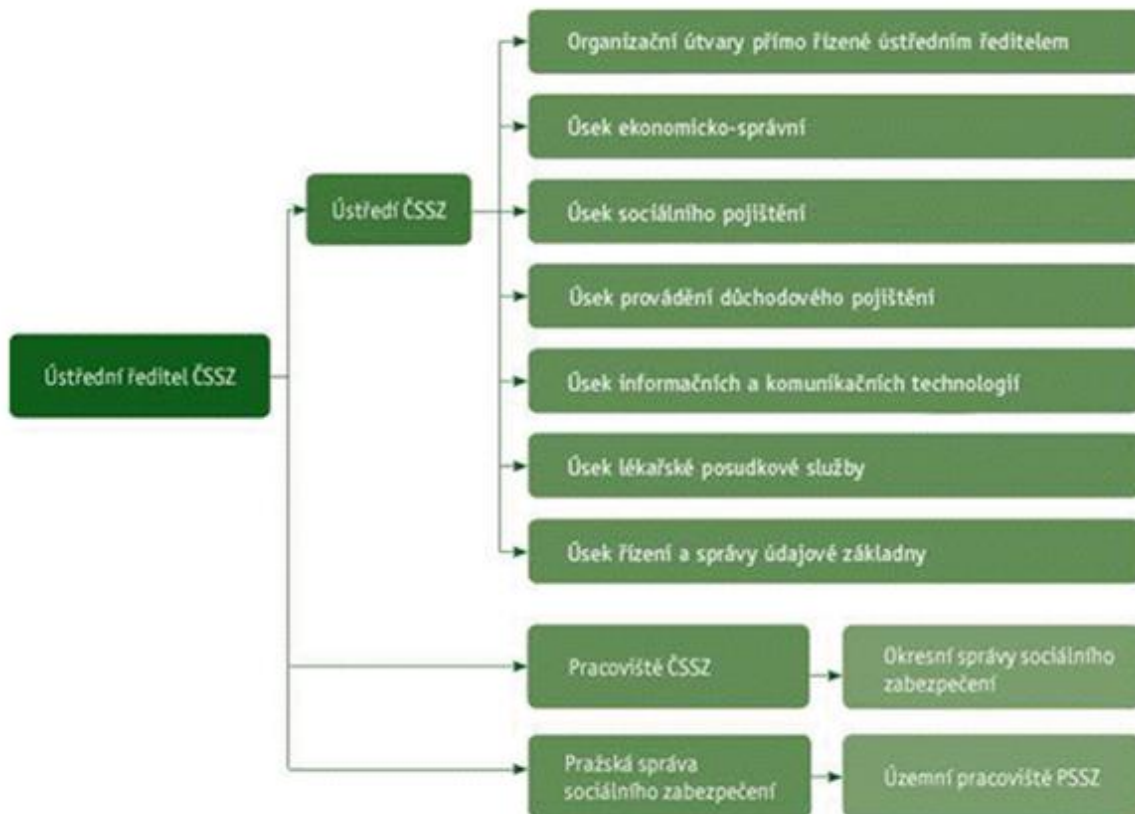
7) *Smlouvu čtěte i se smluvními podmínkami a nepodepisujte, pokud je psána drobným písmem nebo jsou v ní slova, kterým nerozumíte.*

8) *Nepodepisujte smlouvu, pokud je podmínkou povolení inkasa na vašem účtu obsahuje nevyplněnou směnku, kterou může později věřitel vyplnit.*

9) *Neberte si žádnou půjčku ani nákup na splátky, pokud ručíte za půjčku známému, jehož finanční situaci neznáte dobře.* Taktéž rozvažte nákup na splátky nebo půjčku v případě, když v době splátek nejsou ve Vašem rozpočtu žádné výdaje, který je možné uhradit až po skončení nových splátek.

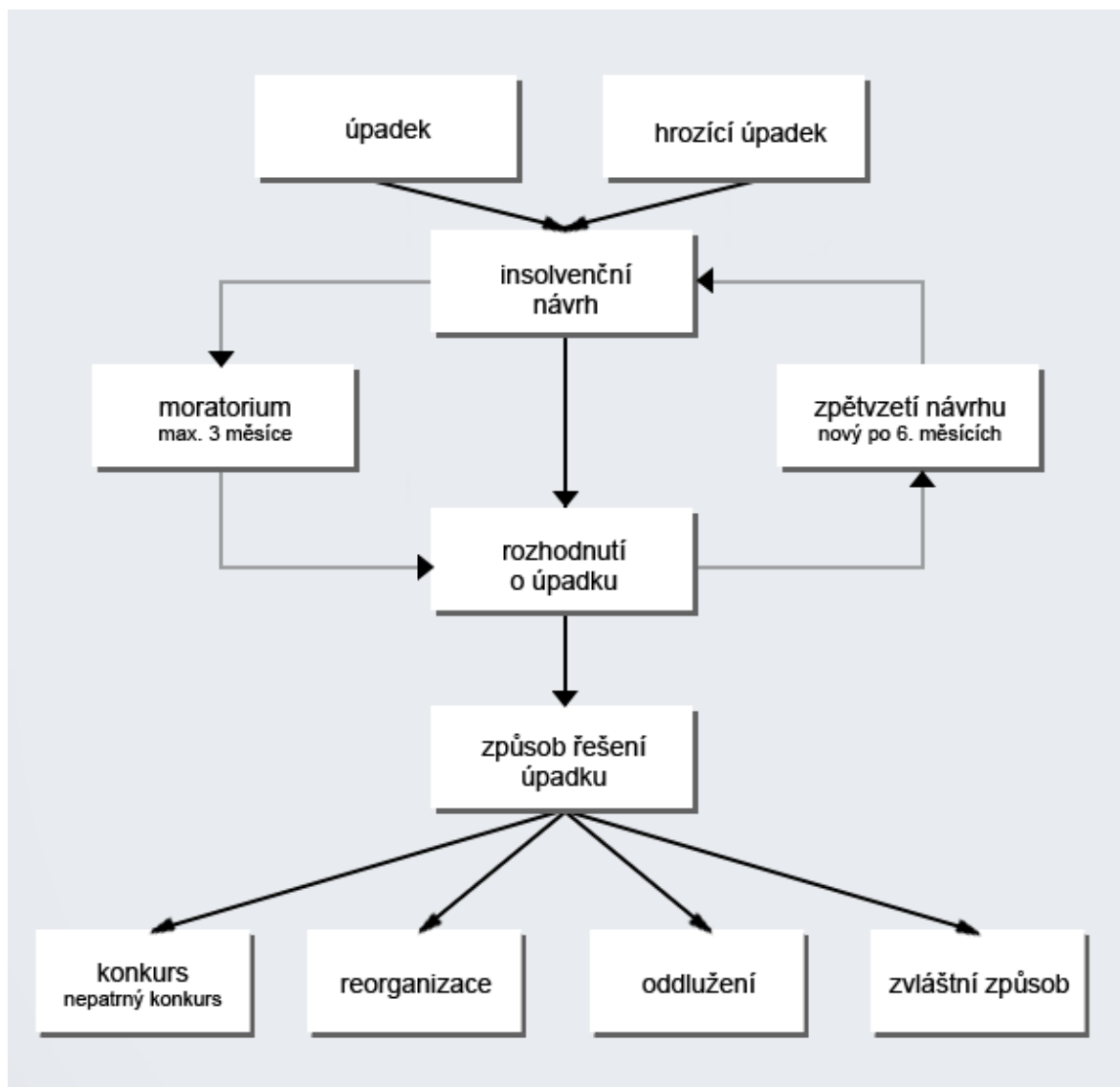
10) *Život s dluhy nepodceňujte, mějte dluhy pod kontrolou, v případě problémů se splácením jste v ohrožení nejen Vy, ale také Vaše rodina.* (Asociace občanských poraden, 2013).

PŘÍLOHA IV: STRUKTURA ČSSZ

(ČSSZ, ©2013)

PŘÍLOHA V: PRŮBĚH INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ

(BusinessInfo.cz, ©2013)

